

**Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

Bc. Monika Paulová

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Bc. Monika Paulová

Četba dětem předškolního věku v mateřské škole a doma

Olomouc 2022

vedoucí práce: Mgr. Dana Cibáková, Ph.D.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá četbou dětem předškolního věku v mateřských školách a doma. Cílem práce je zjistit, zda a jak se v dnešní době využívá četba dětem či práce s knihou, a to v mateřské škole a doma. V práci se bude poukazovat na důležitost knihy v životě předškolních dětí. Právě v období předškolního věku si dítě vytváří základy čtenářství a s tím související základ pro všeobecný rozvoj. Rozvoj čtenářské pregramotnosti je nedílnou součástí práce učitelky v mateřské škole, která navazuje na výchovu v rodině. Je tedy důležité, aby si tuto skutečnost uvědomovali i rodiče, kteří by měli dítě podporovat v jeho vývoji a učení, a tím mu usnadnit nástup do základní školy.

Teoretická část se zaměří na charakteristiku dítěte předškolního věku a jeho vývoj. Vysvětlí, proč je nezbytné u dětí rozvíjet čtenářskou pregramotnost, s čím souvisí, co na ni navazuje a jaké důsledky může mít absence četby v předškolním věku.

V praktické části je zvolen kvantitativní výzkum pomocí dotazníkového šetření, který bude určen pro dvě skupiny, a to pro pedagogy v mateřských školách a pro rodiče dětí předškolního věku. Zvoleny jsou otázky uzavřené, kde je jako odpověď nabídnuto několik možností, ze kterých si respondenti vyberou. Při vyhodnocování výsledků dotazníků jsou odpovědi respondentů formulovány pomocí slovní odpovědi a pomocí přehledných grafů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Čtenářská pregramotnost; předškolní vzdělávání; práce s knihou; dětská četba; čtenářské dovednosti.

Počet stran práce: 44

Počet příloh: 2

ANOTATION

This bachelor thesis deals with reading to preschool children in kindergartens and at home. The aim of the thesis is to find out whether and how reading or working with a book is used today, in kindergarten and at home. The work will point out the importance of the book in the lives of preschool children. It is in the period of preschool age that the child forms the basics of reading and the related basis for general development. The development of reading literacy is an integral part of the work of a kindergarten teacher, which follows on from family upbringing. It is therefore important for parents to be aware of this fact, who should support the child in his or her development and learning, thus making it easier for him or her to start primary school.

The theoretical part will focus on the characteristics of preschool children and their development. It explains why it is necessary to develop reading literacy in children, what it is related to, what follows it and what consequences the absence of reading in preschool age can have.

In the practical part, quantitative research is selected using a questionnaire survey, which will be designed for two groups, namely teachers in kindergartens and parents of preschool children. Closed questions are chosen, where the answer is offered several options from which the respondents choose. When evaluating the results of the questionnaires, the answers of the respondents are formulated using verbal answer and clear graphs.

KEYWORDS

Reading literacy; preschool education; work with a book; children's reading; reading skills.

Number of pages: 44

Number of appendixes: 2

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „*Četba dětem předškolního věku v mateřské škole a doma*“ včetně příloh vypracovala samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Olomouci dne

.....

Bc. Monika Paulová

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí práce Mgr. Daně Cibákové, Ph.D. za její podněty, odborné vedení, cenné rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

OBSAH

OBSAH	3
ÚVOD	5
I. TEORETICKÁ ČÁST	6
1 CHARAKTERISTIKA DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	7
1.1 Paměť	9
1.2 Vnímání	10
1.3 Myšlení	11
1.4 Řeč a komunikační schopnosti	12
1.5 Představivost a fantazie	14
1.6 Pozornost	15
1.7 Motorika a grafomotorika	16
2 ČTENÁŘSKÁ PREGRAMOTNOST	17
2.1 Charakteristika a pojmy	17
2.2 Etapy spontánní čtenářské pregramotnosti	20
2.3 Čtenářská pregramotnost v RVP PV	20
3 PODPORA ČTENÁŘSKÉ PREGRAMOTNOSTI	23
3.1 Rodina a její úloha v rozvoji čtenářské pregramotnosti	23
3.2 MŠ a její úloha v rozvoji čtenářské pregramotnosti	24
3.3 Projekty na podporu čtenářství	25
4 TECHNOLOGIE VE VÝVOJI DÍTĚTE	28
4.1 Negativní vliv technologií na dítě předškolního věku	28
4.2 Pozitivní vliv technologií na dítě předškolního věku	29
II. PRAKTICKÁ ČÁST	30
5 VÝZKUM	31
5.1 Cíl výzkumu	31
5.2 Hypotézy	31
5.3 Metodologie	32
5.4 Charakteristika výzkumného vzorku a místa šetření	32
6 DOTAZNÍK	33
7 VÝSLEDKY KVANTITATIVNÍHO VÝZKUMU	34
7.1 Dotazník pro rodiče	34
7.2 Dotazník pro pedagogy	41
8 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ	48
9 ZÁVĚR ŠETŘENÍ	49
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY	52
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	56
SEZNAM OBRÁZKŮ	57
SEZNAM GRAFŮ	58
PŘÍLOHY	60

ÚVOD

Téma bakalářské práce „*Četba dětem předškolního věku v mateřské škole a doma*“ jsem si vybrala sama. Již jako dítě jsem si oblíbila dětské knihy, kdy mi je rodiče předčítali a později jsem si je četla sama. Nyní s manželem, jako rodiče, předčítáme svým dětem dětské knihy a ráda vidím jejich zájem o tištěné publikace. Doba jde ovšem stále dopředu a podle mého názoru jsou nyní tištěné knihy často nahrazovány modernějšími technologiemi, které malé děti zaujmou zřejmě více, a tak se tištěné knihy dostávají do ústraní.

Hlavním cílem bakalářské práce tedy bude zjistit, zda děti v dnešní době mají dostatek příležitostí k seznámení se s tištěnou knihou. Jelikož se jedná o malé děti, které ještě neumí samy číst, hraje hlavní roli v nabízení knih učitel v MŠ (Mateřské škole) a především rodič. Jak jsem již zmínila, domnívám se, že v dnešní době je více využívána pohádka v TV (televizní obrazovce) či hry na tabletu, a to jak v domácím prostředí dítěte, tak postupně i v MŠ. Proto chci dotazníkovým šetřením zjistit, jak jsou na tom rodiče a učitelé s podporováním četby knih a prací s knihou u předškolních dětí. Z těchto výsledků lze následně zjistit, zda převažují u dětí moderní technologie, práce s knihou nebo v nejlepším případě jsou tyto dvě skutečnosti v rovnováze.

V první části bakalářské práce se zaměřím na vymezení některých základních pojmů jako je charakteristika předškolního dítěte, čtenářská pregramotnost, podpora čtenářství u dětí předškolního věku i technologie ve vývoji dítěte. Teoretická část bude poukazovat na důležitost rozvoje dítěte v předškolním věku, a to jak na rozvoj komunikačních schopností, tak i rozvoj čtenářské pregramotnosti, kterou dítě získává dovednosti, zkušenosti a postoje právě před nástupem do ZŠ (Základní školy).

V druhé části bakalářské práce budu zjišťovat a vyhodnocovat skutečnosti získané dotazníkovým šetřením. Touto zvolenou metodou bych chtěla získat informace, které mi poslouží k zjištění, zda a v jaké míře jsou děti seznamovány s tištěnými knihami v MŠ a v domácím prostředí či jsou dítěti spíše nabídnuty modernější technologie. K interpretaci výsledků mého šetření využiji slovní hodnocení a grafický přehled. Na závěr porovnam obě dotazované skupiny respondentů a vyhodnotím, zda i v dnešní době má kniha své místo při vzdělávání dětí předškolního věku.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Vágnerová (2021) označuje předškolní období dítěte od 3 do 6 až 7 let věku, přičemž konec tohoto věku je definován především nástupem do školy (sociálně) nikoli jen fyzickým věkem. Dítě se v předškolním období připravuje i na život ve společnosti. Je důležitá socializace v tomto období, kdy dítě přijme řád, který upravuje chování k ostatním lidem v různých situacích. Dítě se učí ve skupině prosazovat a spolupracovat s ostatními, rozvíjí prosociální chování. Předškolní dítě se všestranně rozvíjí a má potřebu něco zvládnout, vytvořit a potvrdit si své kvality.

Dle Kořátkové (2018) je předškolní věk brán jako období od 3 do 6 let, kdy právě v tomto období je nejvíce využívána mateřská škola rozšiřující rodinnou výchovu. Mertin (2010) uvádí, že v některých publikacích je za předškolní věk bráno období od narození po nástup do školy, ale ve většině je předškolní věk chápán právě v období mezi třetím a šestým rokem. „*Komplexněji vymezené předškolní období v sobě zahrnuje celý věkový rozsah od narození dítěte do jeho šesti let, kdy by měl v našich podmínkách následovat vstup do věku školního.*“ (Kořátková, 2018, s. 13)

Legislativa nám umožňuje v ranném předškolním věku dítěte čerpat rodičovskou dovolenou pro jednoho z rodičů (většinou matky) s finanční podporou státu, a to až do čtyř let dítěte. Tato možnost chybí v mnoha zemích jak evropských, tak i amerických. Právě během rodičovské dovolené má dítě možnost získat základní jistotu ve vztazích se svými nejbližšími, která je značným přínosem pro jeho další životní stabilitu. Tam, kde není bráno rané dětství jako důležité, je možné kvůli nevhodné výchově negativně ovlivnit rozvíjející se lidskou osobnost. (Kořátková, 2018)

Průcha a kol. (2016) uvádí, že v předškolním věku se u dítěte rozvíjí mentální funkce, tělesné dovednosti, ale hlavně je typická intenzita socializace a enkulturace, kdy si dítě osvojuje normy společnosti, v níž žije a současně i vlastnosti obklopující kultury jako jsou předsudky, zvyky, stereotypy aj. Právě vstupem do mateřských škol se u dětí výrazně obohacují jejich sociální a komunikační kontakty a utvářejí se vrstevnické vztahy a role.

Podle zkušeností, které dítě získalo před nástupem do mateřské školy, bývá jeho reakce na odloučení od rodičů v novém prostředí. Pro budoucí dobrou adaptaci v mateřské škole je pro dítě dobré získávat zkušenosti s odloučením od rodičů, změnou prostředí i vedení k větším samoobslužným dovednostem. To mohou rodiče včas ovlivnit při rodinné výchově. (Kořátková, 2018)

Koťátková (2018) uvádí, že děti pětileté až šestileté na konci předškolní docházky jsou vyrovnané, rozumově vyspělé a prohlubují se některé jejich zájmy. V tomto věku je hra na vrcholu své kvality. Dítě je schopné se soustředit, domlouvat se, utvářet a přijímat pravidla hry, zvládat nezdary, vyhledávat partnera pro hru aj. „*Tvůrčí, obsahově bohatá hra v týmové spolupráci s vrstevnickými partnery je základ pro tvořivé originální myšlení a jednání, a v tom je ničím nenahraditelná.*“ (Koťátková, 2018, s. 54)

Po pátém roce má pro dítě větší význam partner pro hru než samotná hračka. Často se říká, že přátelství z tohoto období jsou krátkodobá. Což je vlastně pravda, ovšem pro děti jsou více významná, než si dospělí myslí. Koťátková (2018) uvádí, že z opakovaných dotazů u adolescentů je patrné, že si pamatují na své kamarády z mateřské školy a co pro ně znamenali. Podle Matějčka (2021) se právě v předškolním věku vytváří prosociální vlastnosti např. přátelství, souhra a spolupráce, soucit a soustrast, společná zábava atd. V dětském kolektivu by se každé dítě mělo cítit jako ryba ve vodě a pokud tomu tak není, je toto dítě ochuzeno.

Dítě předškolního věku zažívá ve svém vývoji plno změn. Rozvíjí se u něj řeč, myšlení, paměť a pozornost, smyslové vnímání, motorika a grafomotorika, senzomotorická koordinace, socializace i emoční oblast. Všechny tyto oblasti se u předškolních dětí rozvíjí především hrou. Hrubou a jemnou motoriku lze rozvíjet pohybovými i rytmickými hrami, smyslové vnímání lze rozvíjet senzomotorickými hrami, přirozená forma hry může rozvíjet předmatematické představy, koncentraci pozornosti a soustředění lze rozvíjet hrami zaměřené na postřeh, skupinové hry rozvíjí socializaci a také kreativitu u dětí lze rozvíjet fantazijními hrami či kreslením. Většina těchto her probíhá především v mateřských školách či zájmových kroužcích. (Jucovičová, 2014)

Vzdělávání předškolních dětí probíhá v mateřských školách či v lesních mateřských školách, a to pro děti ve věku od 2 do zpravidla 6 let. Předškolní vzdělávání je povinné pro děti od počátku školního roku, který následuje po dni dosažení pěti let. Tato povinná školní docházka platí od 1.1.2017 a doplňuje a podporuje rodinnou výchovu dítěte. Vzdělávání předškolních dětí má rozvíjet jeho osobnost, tělesný rozvoj a zdraví, osobní spokojenost, motivovat ho k dalším činnostem a k učení a učit dítě žít ve společnosti ostatních. Pro propojení plynulé návaznosti předškolního vzdělávání na základní vzdělávání je důležité podporovat individuální rozvojové možnosti každého dítěte. (RVP PV, 2021)

1.1 PAMĚŤ

V raném věku dítě žije přítomností a neumí chápat, že je nějaké „potom“. Kolem druhého roku již je schopno chápat, pamatovat si a vybavovat, co bylo v minulosti. Kolem třetího roku se proces pozorování a vybavování stále zlepšuje. Ve čtvrtém roce je schopno se na situaci dívat i z pohledu druhého, umí argumentovat, přijmout odmítnutí, porozumět druhému apod. Je to přínos pro myšlenkový a řečový rozvoj dítěte. (Koťátková, 2018)

Kolem tří let mají děti rády to, co se opakuje např. říkanky, písničky a básničky. Vzdělávacím nástrojem se v tomto období stává hlavně kniha, ze které rodiče předčítají a děti zaujmou nejen obrázky, ale především zobrazený děj. (Matějček, 2021)

Mertin (2010) uvádí, že u dětí předškolního věku je paměť tzv. bezděčného zapamatování. Až kolem pátého roku se vyskytuje záměrná a mechanická paměť. Dítě v tomto věku si lépe pamatuje konkrétní situace, proto je často v mateřských školách využívána metoda prožitkového vyučování. Dítě je schopno si zapamatovat citově zabarvené události, ovšem i tak převažuje paměť krátkodobá.

Kolem čtyř let se rozvíjí mozková tkáň, která je využívána pro paměť, naplněná zrakovými dojmy a zvuky slov. Díky rozvoji paměti, vidění a slyšení se rozvíjí u dítěte taktéž řeč. (Brierley, 2000)

U dětí ve věku 4-6 let dozrávají příslušné mozkové struktury a tím se zvyšuje kapacita paměti a rychlost zpracování informací. Je možné tuto fázi podporovat a stimulovat nejrůznějšími paměťovými hrami např. pexeso. Děti samotné nejsou schopny přijít na způsoby, které jim umožní lepší zapamatování. Děti musí vést dospělý, nabízet jim nejrůznější strategie, aby si děti poznatky snáze zapamatovaly. Dítě si lépe pamatuje skutečnost, když souvisí s nějakou aktivitou, popř. která je zaujme. Dítě v tomto věku potřebuje též určité jazykové schopnosti, aby mohlo zformulovat vybavované informace. Při vybavování vzpomínek bývají informace často zkreslené, jelikož snadno zapomínají rovněž se děti v předškolním věku snadno nechají ovlivnit druhými. Až kolem šestého roku dítě rozlišuje vzpomínky reálné od vzpomínek své fantazie. (Vágnerová, 2021)

Centrální nervová soustava dozrává právě v předškolním období a tím dochází k velkému rozvoji paměti i koncentrace pozornosti. (Jucovičová, 2014)

1.2 VNÍMÁNÍ

Koťátková (2018) uvádí, že kolem třetího roku dítě uspokojivě rozumí a vyjadřuje své potřeby a přání. Později kolem čtvrtého roku nám dítě více rozumí a dovede se lépe vyjádřit. Ve své publikaci také cituje Johna Locke, který vyslovil: „*Není v našem vědomí, co neprošlo našimi smysly.*“ Především v období do šesti let, tedy v předškolním věku, dítě poznává svět a rozvíjí svou osobnost svými smysly. „*Dominantní jsou zprvu ústa, dále pak zrak, sluch a klasicky i hmat. Propojeným fungováním vytvářejí základní poznávací zdroje.*“ (Koťátková, 2018, s. 24)

Zvuky využívá dítě jako zdroj ucelenějšího poznávání. Napodobuje, vydává a poslouchá zvuky po celý předškolní věk i déle. Dítě chápe intonaci lidské řeči, barvu hlasu a tím i dokáže posoudit emocionální rozpoložení lidí kolem sebe např. klid, radost, smutek, rozzlobení aj. (Koťátková, 2018)

„*Vnímání prostřednictvím vidění je prvotním objevováním a zůstává jím v celém předškolním i školním věku a je důležité pro učení.*“ (Koťátková, 2018, s. 25) Také uvádí, že oči jsou dominantním orgánem, a proto je základním pramenem pro poznávání a učení vizuální způsob vnímání a paměti. Existují i kombinované typy třeba s dominantním sluchovým vnímáním a učením. Viděním dítě vnímá i barevnost, díky které se orientuje v okolním světě. Barvy a tvary jsou pro dítě přitažlivé a upoutají jeho pozornost. Následně dítě získává informace a prožitky hmatem či pohybem. Smyslový rozvoj, učení a prožívání díky zvukům, barvám a tvarům jsou součástí naplňování cílů při práci pedagogů v mateřských školách. Tím rozvíjí myšlení, řeč a tvoření u dětí předškolního věku.

Matějček (2021) uvádí, že dítě v předškolním věku nezajímá věc jen jako celkem, ale již i jeho části. Proto děti rády rozebírají věci a v tomto období jsou pro ně obzvláště vhodné stavebnice či puzzle. „*Je to výborné cvičení procesu analýzy celku v části a syntézy částí v celkem – tedy toho, co dítě bude potřebovat, až se bude v 1. třídě učit číst.*“ (Matějček, 2021, s. 146) V posledním roce předškolního vzdělávání by dítě mělo také rozkládat sluchem zachycené zvukové celky v části a zpětně je skládat. Předchází to rozklad slova na slabiky a hlásky a psaní diktátu. (Matějček, 2021)

Mertin (2010) říká, že dítě vnímá čas nepřesně, dokáže pouze posoudit čas s konkrétní činností př.: „*Po spinkání pro mě přijde maminka.*“

1.3 MYŠLENÍ

Dítě předškolního věku si své myšlení zdokonaluje kognitivním učením, kdy si osvojuje pojmy a symboly, poznává nové předměty, osoby i situace. (Průcha a kol., 2016) Intenzivně rozvíjí své myšlení a zdokonaluje své myšlenkové operace např. analýza, syntéza, třídění a zobecňování. Zkoumá příčinu, účel a význam a často se ptá „proč“. (Kořátková, 2018) Předškolní věk lze také nazvat jako „kouzelný svět dětství“, protože děti stále jiskří svou fantazií, a to především kolem třetího a čtvrtého roku. Před nástupem do školy již děti fantazie částečně opouští a stávají se z nich realisté. (Matějček, 2021)

V předškolním věku se u dítěte zavírá fáze symbolického, předpojmového myšlení a přechází k názornému intuitivnímu myšlení. Je třeba trpělivosti, dosti času a znalostí dospělých, především rodičů či učitelů v mateřských školách, aby byly dítěti zodpovězeny otázky typu: „Proč?“. Dítě již rozlišuje to, co právě nazírá a dokáže to jednoduše rozčleňovat. Stále se ale nejedná o logické myšlení, myšlení je vázáno na konkrétní činnost dítěte. Jelikož je dítě egocentrické a je středem vlastních myšlenek, jen s těží zaujímá hledisko jiné osoby. Právě při kontaktu s vrstevníky, ideálně v mateřských školách, postupně přijímá korekci tohoto zkresleného postoje. (Mertin, 2010)

Předškolní dítě postupně přechází od egocentrického myšlení k myšlení názornému, intuitivnímu někdy označovanému jako jednoduché logické myšlení. Dítě má zpočátku svého vývoji pocit, že je středem všeho dění, příkladem je, že dítě zavře oči a myslí si, že když on nikoho nevidí, nikdo nevidí ani jeho. Postupně dítě přechází k názornému myšlení, které ovšem ještě nerespektuje znaky reality a logiky. (Jucovičová, 2014)

„Mezi další charakteristiky myšlení tohoto období patří antropomorfismus (tendence polidšťovat předměty), prezentismus (chápaní všeho ve vztahu k přítomnosti), fantazijní přístup (vliv fantazie převládá nad respektováním logických skutečností).“ (Mertin, 2010, s. 16)

Antropomorfismem neboli animismem dítě polidšťuje neživé věci, aby lépe porozumělo světu, ve kterém žije. Prezentismem si dítě vysvětluje obraz světa tak, jak jej vidí ono samo a může se o tom přesvědčit. Fantazijním přístupem si dítě vysvětluje dění v reálném čase, neboť skutečnosti ještě příliš nerozumí. (Vágnerová, 2021)

1.4 ŘEČ A KOMUNIKAČNÍ SCHOPNOSTI

Podle Koťátkové (2018) mezi druhým a třetím rokem dítěte vzniká rovnováha mezi tím, co již ví, a co umí sdělit. Je třeba trpělivosti a pozornosti při řečovém projevu dítěte a neposkytovat mu to, oč si řekne, dříve než se samo vyjádří. Často ke komunikaci využívá neverbální projevy komunikace jako jsou gesta či komunikační činy např. ukáže na věc. V tomto počátku komunikace je důležité pojmenovávat správně věci a jevy, na které dítě ukazuje či prožívá. Jelikož první slova se u dítěte objevují v raném dětství, je rozvoj komunikace zakotven především v rodinném prostředí. Nástupem do mateřské školy si dítě zpřesňuje, rozšiřuje a obohacuje komunikační schopnosti. Snaží se navázat kontakt s vrstevníky i dospělými kolem sebe. K tomu hledá způsob zpřesnění svého vyjadřování, aby bylo pochopeno. Matějček (2021) uvádí, že pokud má dítě opožděný vývoj řeči či komunikační schopnosti, je vhodné dítě zařadit v předškolním věku do kolektivu dětí, kde mu budou vrstevníci vzorem a bude od nich přijímat všechny zvláštnosti a nápadnosti.

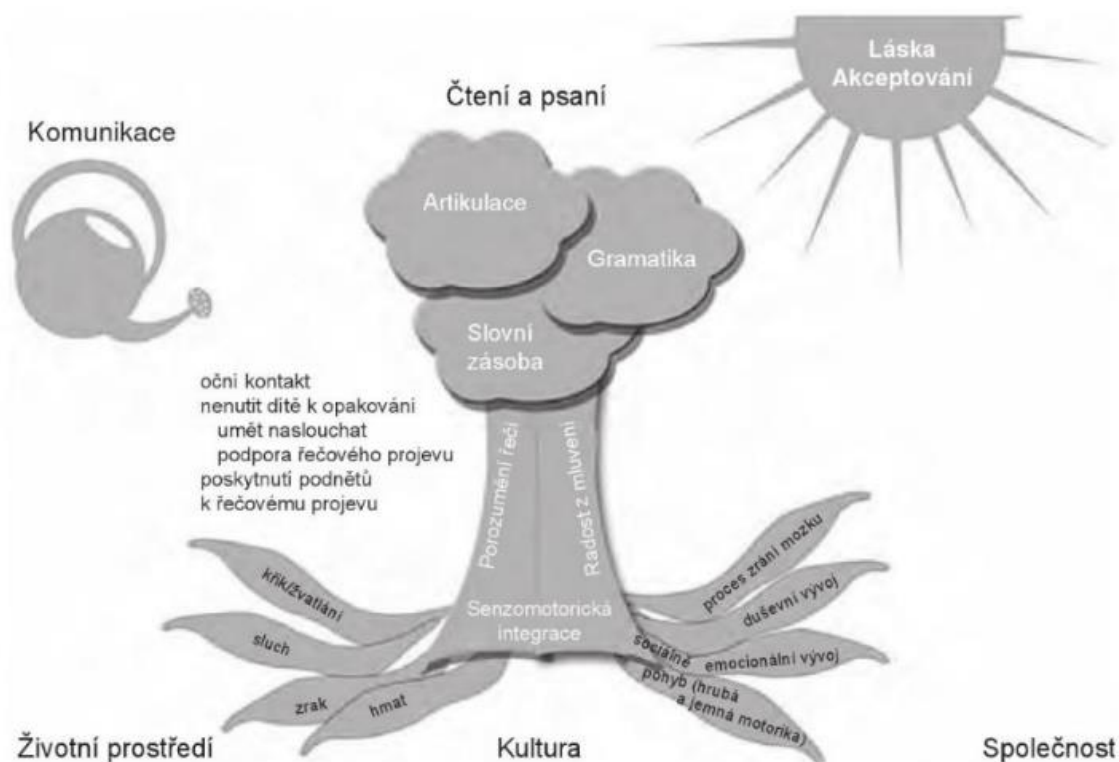
Mezi druhým a třetím rokem si dítě říká svým jménem, používá množné číslo, správné časování a užívá pády. Chlapci často používají ženské koncovky sloves, je to způsobeno převažující komunikací s matkou př. chlapec říká: „*Já šla*.“ Ve třech letech již dítě mluví v rozvitých větách a má rozšířenou slovní zásobu. (Matějček, 2021)

V předškolním věku se rozvíjí kognitivní součást řeči. Dítě si rozvíjí řeč bez vlastní zkušenosti, stačí k tomu čtení z knihy, kdy dospělí předčítá či popisuje obrázek a dítě si tak stimuluje představivost, seznamuje se se slovy, se kterými se nikdy nesetkalo. (Mertin, 2010)

V mateřské škole probíhá učení řeči především hrou, poznáváním věcí a praktickými činnostmi. V mozku je velmi silné spojení ruka-řeč. Již od raného věku je důležité rozvíjet jemnou motoriku, neboť to přispívá k rozvoji řeči. Projevem tohoto spojení může být příklad, kdy dítě má snahu prostrčit nit do ucha jehly a u toho nevědomky vyplazuje jazyk, to samé se děje i při intenzivním soustředění u kreslení. Je známo, že dívky, které vynikají v kreslení, mívá i výborné řečové schopnosti. (Brierley, 2000)

Mateřské školy se při poskytování vzdělávání řídí programem RVP PV, který stanovuje mimo jiné i komunikační kompetence. Ty se především rozvíjí při ranním komunikačním kruhu, kdy se děti společně setkají, každý má prostor vyjádřit své pocity a prožitky, své názory, dozví se, co se bude v daný den dít, a tak má možnost vyjádřit, co o daném problému již ví a co by ho zajímalo. Někdy je v mateřských školách využíván i hodnotící reflexní kruh,

kde opět děti mají prostor vyjádřit, co se jim líbilo či nelíbilo, co se jim dařilo a jaké získaly nové zkušenosti. (Bytešníková, 2012)

Obrázek č.1: Jazykový strom – přirovnání rozvoje dětské řeči ke stromu (Bytešníková, 2012)

Bytešníková (2012) uvádí, jak Wendlant přirovnal optimální vývoj dětské řeči ke stromu. V postupných fázích při vzájemně se ovlivňujících podmínkách dochází k optimálnímu vývoji dětské řeči. Jazykový strom (*der Sprachbaum*) je tvořen několika částmi. Kořeny znázorňují vývojové procesy, bez nichž dítě není schopno rozumět řeči a používat ji. Kmen symbolizuje radost z používání řeči a kladné podněcování dítěte k řečovým projevům. Koruna stromu je tvořena třemi, postupně se rozvíjejícími částmi. Na vrcholu koruny, po splnění všech nižších faktorů ovlivňujících řeč, je schopnost číst a psát.

Řeč úzce souvisí s myšlením dětí. Dítě přijímá informace z komunikace způsobem, který odpovídá jeho myšlení. Proto se také dítě často ptá, aby pochopilo souvislosti, jež mu byly sděleny. Je-li pro dítě odpověď dospělého nedostačující, ptá se znovu a znovu, dokud mu není situace dostatečně objasněna, popř. si situaci vysvětlí samo. (Vágnerová, 2021)

1.5 PŘEDSTAVIVOST A FANTAZIE

Podle Kořátkové (2018) dítě do tří let mají strach většinou z reálných věcí. Ovšem po třetím roce v nich může vyvolávat strach pramenící nejen z reálných věcí, ale i z představ a dětské fantazie. Z poznatků a informací, které získalo si umí vytvořit fantazijní proměny začleňující do běžného života a ty ho následně trápí. Děsí ho všelijaké nestvůry, strašidla a je našim úkolem, vyslechnout dítě, a přitom se snažit hledat v jeho fantazijních představách něco přirozeně vysvětlujícího, čeho by se nemusel bát. Pokud by s námi dítě o svých obavách nemluvalo, mohlo by se lehce stát, že své obavy potlačí a tím vzniknou úzkosti či strach dostane neuchopitelnou podobu. Kořátková (2018) cituje Matějčka (1996), jak vysvětluje rozdíl mezi strachem a úzkostí: „*Strach je z něčeho konkrétního a úzkost je „z ničeho“, tedy obtížně vysvětlitelná, bez konkrétního obsahu, a proto obtížněji odstranitelná.*“

Je také na místě, aby dítě žilo v podpůrném prostředí, které neprohlubuje strach a úzkosti třeba televizními pořady, ve kterých jsou scény provokující představy přenosné do běžného života dítěte. V tom okamžiku je dítě schopné se strachu zbavit, ale může se objevit jindy i v jiné podobě. (Kořátková, 2018)

Fantazijní představy mohou vyvolávat obavy a strach, které dítě provází především před usínáním či ve snech. Předškolní věk je spojen s různými představami u dětí, které ho mohou i tvořivě rozvíjet, což je samozřejmě žádoucí. Ovšem pokud se dítě fantazijních představ bojí, je vhodné neprovokovat fantazii televizními pořady, mnohdy určené pro děti, jež děti neumí ještě zpracovat a zneklidňují ho. (Kořátková, 2018)

U dětí předškolního věku je fantazie na nejvyšším možném bodě, postupem času slábne a už nikdy nebudou mít takovou fantazii jako dříve. Pokud si dítě zvládne fantazii uchovat, má předpoklady stát se umělcem. (Matějček, 2021)

Děti předškolního věku často doprovází dětská konfabulace, tedy smyšlenky, o kterých si dítě myslí, že jsou skutečné. Dospělému se mnohdy zdá, že dítě lže, ve skutečnosti je ale pro dítě obtížné rozlišit realitu od konfabulace. Právě umělecké osoby mívají v dětství větší míru imaginace. Fantazijní představy náležitě patří do světa předškolních dětí, protože děti si mnohdy tímto způsobem vysvětlují pro ně obtížnou či nepochopitelnou realitu. (Mertin, 2010)

1.6 POZORNOST

Pokud dítě soustředí pozornost na určitou věc či činnost, vtiskne se mu do paměti. V opačném případě není v paměti zanechána žádná stopa. Pokud chceme něco uchovat v dětské paměti, je třeba upoutat jeho pozornost něčím pro něj zajímavým či důležitým. Při čtení se dítěti ukládá stopa do paměti o tom, co jsme právě četli, co slyšelo a zároveň informace postupuje vpřed, aby porozumělo dalším čteným úsekům. Dítě také může trpět poruchou pozornosti. Často je porucha spojená s obavami či úzkostí. Dítě může projevovat strach či obavy z mateřské školy, kdy si myslí, že ho rodiče opustí nebo že už nepřijdou. (Brierley, 2000)

Vágnerová (2021) uvádí, že ve věku čtyř až šesti let se rozvíjí schopnost selektivního zaměření pozornosti a tím se zlepšuje sémantická paměť dětí. Ovšem v mladším školním věku je se selektivní pozornost vyvíjí ještě rychleji než u dětí předškolního věku.

Pozornost úzce souvisí s dozráváním centrální nervové soustavy, která probíhá právě v předškolním období. Je vhodné koncentraci pozornosti a s ní spojenou paměť rozvíjet. Děti ze sociálně nevýhodného prostředí mnohdy takto stimulovány nejsou, proto je vhodné zaměřit se na rozvoj i v mateřských školách. Pozornost úzce souvisí se zapamatováním. Neboť je-li dítě dostatečně soustředěné, je schopno si zapamatovat nové informace. To platí i naopak, pokud dítě není schopno z nějakého důvodu vyvíjet dostatečnou pozornost, není schopno si zapamatovat nové poznatky, které dětem utkví v krátkodobé paměti. Pozornost lze spojit i se školní zralostí. Není-li dítě na konci předškolního vzdělávání schopno vyvinout dostatek pozornosti (10-15 minut), je jeho schopnost učit se velice ohrožena. K větší míře rozvoji koncentrace pozornosti ovšem dochází až v mladším školním věku, tedy po nástupu do základní školy. (Jucovičová, 2014)

Většina dětí kolem čtvrtého roku zvládá lépe ovládat svou pozornost. V pěti letech dítě monitoruje situaci, flexibilně reaguje a pozornost přesouvá. Zlepšuje se selektivita pozornosti tedy dítě se zaměří na situaci a potlačí rušivé vlivy. Také se zlepšuje flexibilita pozornosti tedy přepínání pozornosti dle zadání úkolu. Pokud je dítě na konci předškolního vzdělávání nesoustředěno, může pro něj být zátěž dodržovat určitý režim a může citlivěji reagovat na povinnosti spojené se školní docházkou. (Vágnerová, 2021)

1.7 MOTORIKA A GRAFOMOTORIKA

Hned jak dítě dokonale ovládá pohyby jako je chůze a běh, začíná zkoumat, co všechno jeho tělo zvládne. Hrubou motoriku rozvíjí přes třetí rozměr př. podlézání, obíhání, přeskakování aj., kdy je schopné pohyby opakovat či trénovat stále dokola. Pohyb patří mezi základní potřeby dítěte, jež podněcuje myšlení, zvyšuje zásobu informací o sobě i o používání předmětů a pomůcek, zdolává obavy z neznámého a porovnává se s druhými dětmi. Pohyb v dítěti vyvolává radost, uvolněnost a bezstarostnost. (Kořátková, 2018)

Mezi třetím a šestým rokem dochází k velkému rozvoji motoriky dítěte. Ten souvisí s celkovou aktivitou dítěte. Je vhodné v tomto věku dítě učit jezdit na kole, lyžovat i plavat. Motorika se rozvíjí i při samoobsluze, dítě se obléká a svléká, zavazuje tkaničky, zapíná knoflíky a je samostatné v hygieně. Dítě se rozvíjí v jemné motorice, rádo si hraje se stavebnicemi, plastelínou a drobnými předměty. S jemnou motorikou souvisí i rozvoj kresby, kdy dítě od hlavonožce přechází ke kreslení postavy s detaily. (Mertin, 2010)

Při správném vývoji motoriky nejdříve dítě spojuje zrakovou informaci s informací od ostatních smyslů (př. hmat) a vztahuje je k tělesným pohybům. Při vývoji získává informace z realistického světa pod dohledem dospělého a pak se teprve dokáže správně pohybovat. Mezi druhým a čtvrtým rokem dítě začíná se svými pohybovými dovednostmi experimentovat, snaží se šplhat, skákat, běhat a má radost z každého pohybu, který rozvíjí jeho motorickou inteligenci. Tím je zahájena aktivizace motorického systému ovládaná senzomotorickými spoji. Rodiče i učitelé mateřských škol ví, jakou radost má dítě z prožitých pohybových dovednostech, které neúnavně zkoumá. Děti se nejen zdokonalují ve svých pohybových dovednostech, ale i tvoří, malují, vypráví příběhy a odříkávají básničky, zpívají aj. Toto vše rozvíjí u dítěte jeho jemnou a hrubou motoriku. (Brierley, 2000)

Bednářová (2015) uvádí, že nejdříve je vhodné u dětí podporovat koordinaci pohybů při chůzi, běhání a při hrách, tím rozvíjet hrubou motoriku, dále postupně rozvíjet jemnou motoriku a pak přecházet ke grafomotorice. Tím je dodržena posloupnost motorických dovedností. „*Základní pohyby při psaní a kreslení vycházejí z hrubé motoriky, z pohybu velkých kloubů.*“ (Bednářová, 2015, s. 61)

2 ČTENÁŘSKÁ PŘEGRAMOTNOST

Matějček (2021) uvádí psychologický vývoj dítěte, kdy kolem 15. měsíce dítě obrázky v knize osahává. V 18. měsíci je více pozoruje, rozlišuje některé své oblíbené obrázky, popř. dokáže některý obrázek i pojmenovat a obrací 2-3 stránky najednou. Ve dvou letech je schopno obracet stránky po jedné, pojmenuje tři a více obrázků a rozezná a ukáže nejméně pět obrázků. Ve 2,5 letech již pojmenuje pět obrázků a ukáže jich nejméně sedm. Tyto skutečnosti jsou dány normou psychologického vývoje dítěte, která je stará 100 let. Z čehož lze usoudit, že kniha byla a je standardní výbavou dítěte již od útlého věku a že čtení začíná obracením stránek a prohlížením obrázků v knize. Dítě se nejprve učí číst obrázky a správně je pojmenovávat. Později začne používat slovesa a popisuje slovy, co se na obrázku děje. Za pár let již začne rozeznávat symboly naší abecedy a ve správném pořadí mu vyjde slovo, které již přečte.

2.1 CHARAKTERISTIKA A POJMY

Čtenářská pregramotnost

Čtenářská pregramotnost je chápána jako předpoklad pro budoucí čtenářskou gramotnost. Zahrnuje schopnosti, dovednosti, postoje i hodnoty pro rozvoj čtenářské gramotnosti, tedy komplex postupně se rozvíjejících předpokladů pro budoucí čtení a psaní. (Nádvorníková, 2019) Čtenářská pregramotnost je rozvíjena v předškolním věku, před nástupem do základní školy, tedy zhruba do 6 až 7 let věku dítěte. V tomto období se dítě pohybuje většinou ve společnosti rodiny a MŠ, proto jejich vliv na rozvoj čtenářské pregramotnosti je neoddělitelný. (Doležalová, 2018)

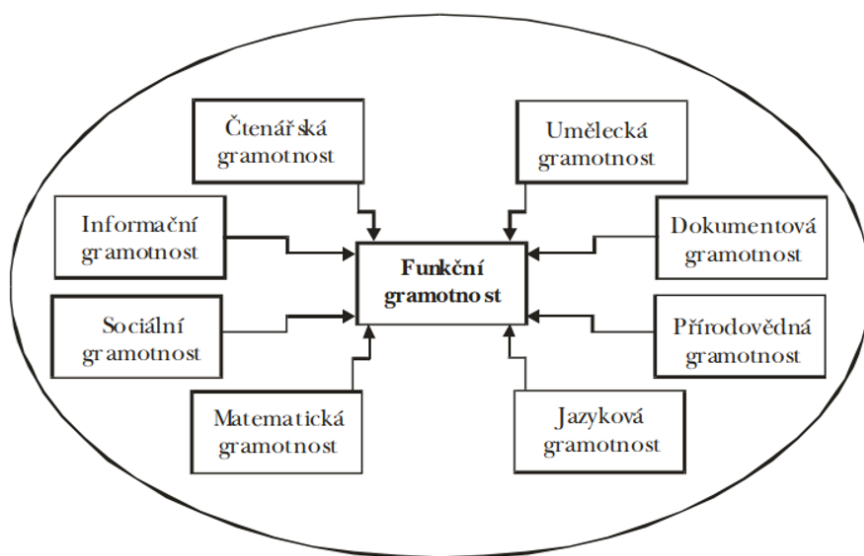
Čtenářská gramotnost

„Pro potřeby testů PIRLS byla čtenářská gramotnost definována jako schopnost rozumět formám psaného jazyka, které vyžaduje společnost nebo který oceňují jednotlivci, a tyto formy používá.“ (Nádvorníková, 2019, s. 10) Čtenářská gramotnost je prostředkem získávání dalšího vzdělávání, informací, obohacení rozumové i citové sféry, ale i sociální, jazykovědné, psychologické a kulturní dovednosti. Čtenář v ní vidí smysluplnost, zapojení do sociálního světa i zábavu ve volném čase. Vzájemná propojenost čtení, psaní, mluvení i naslouchání vede k dosažení vyšší úrovně čtenářské gramotnosti, která úzce souvisí s myšlením, poznáváním, chápáním a porozuměním. Čtenářská gramotnost je rozvíjena

po dobu základní školní docházky, tedy zhruba od 6 do 15 let věku dítěte. Po této době se stává součástí funkční gramotnosti, kdy se dítě již podílí na životě společnosti ve všech sférách a efektivně funguje ve skupině. (Doležalová, 2018)

Funkční gramotnost

„Je kompetencí pro vyhledávání, vyvozování, hodnocení a tvořivé zpracování informací v souvislém textu (literární gramotnost), pro vyhledávání a využívání informací z nesouvislého, ale na informace bohatého textu tzv. dokumentu (dokumentová gramotnost) a pro práci s čísly a jejich interpretaci (numerická gramotnost).“ (Doležalová, 2018, s. 9)

Obrázek č.2: Model funkční gramotnosti (Janík, 2007)

Čtení

Mluvení je nám dáno vrozeně, ale čtení žádné centrum v mozku nemá. Je to složitá aktivita, která vyžaduje myšlení, trpělivost, porozumění a soustředění. Protože ke čtení je zapotřebí klidné prostředí, aby se čtenář mohl plně soustředit, je čtení převážně nespolečenské a odehrává se stranou od ostatních lidí. Z toho důvodu je velmi důležitá podpora dospělých, aby mladým čtenářům připravili klidné prostředí, vhodné k soustředění po delší dobu. (Kolektiv autorů, 2011)

Psaní

Doležalová (2018) představuje psaní jako tvořivý proces, při kterém pisatel smysluplně vyjadřuje a formuluje myšlenky do psané podoby. A to za účelem vlastní potřeby nebo pro komunikaci s nějakým záměrem.

Čtenář

Čtenářem není ten, jež čte z povinnosti, nýbrž ten, který ve čtení vidí smysl, zálibu či oddech. *„Psychologicky pravým čtenářem je ten, kdo má s knihou intimní vztah, individuálně se setkává s knihou, jejími hrdiny, příběhem.“* (Zelinská, 2015, s. 12)

Čtenářství

Čtenářství vzniká ještě dříve, než začne dítě samo číst. Jedná se o cílevědomé rozvíjení četby, a to třeba v MŠ, knihovnách či jiných institucích, ale největší vliv na čtenáře má jeho rodina a postoj rodičů k četbě. Již předčítáním získává dítě své první zážitky a zkušenosti. Je-li počáteční fáze čtenářství rozvíjena již v předškolním období, má dítě nakročeno správným směrem, aby se z něj stal dobrý čtenář. (Ullmanová, 2015)

Dětská kniha

Gebhartová (2011) uvádí, že nejen konkrétní text, ale kniha jako celek je pro dítě vstupem do kulturního života. U dětí předškolního věku je při výběru knihy kladen důraz na obrázky, ilustrace, formát, obálku, grafickou úpravu a celkový design, jež děti zaujmou, jelikož se jedná ještě o „nečtenáře“. *„Vznikne-li u dítěte během předškolního věku návyk potřebovat knížku pro radu i pohodu, udělali jsme maximum pro jeho budoucí gramotnost.“* (Gebhartová, 2011, s. 12)

Pohádka

Pohádka je pro děti příležitost, jak porozumět zákonitostem světa i samotnému světu, ve kterém žijí. Morální poučení z pohádky vychází přirozeně. Pohádkou u dětí rozvíjíme jeho komunikační dovednosti, pozornost, představivost a citovou stránku, je zdrojem motivace, dává životu smysl i kouzlo. Vyprávění příběhů je staré jako jazyk sám. Mezi pohádky pro děti můžeme zařadit klasické pohádky, bajky, příběhy o zvířatech, dobrodružné a romantické příběhy, básně, písně a říkadla, moderní pohádky, pohádky vytvořené pro výukové účely či série pohádek – četba na pokračování. (Doláková, 2015)

Knihovna

Semrádová (2012) ve svém článku uvádí definici knihovny z terminologické databáze: *„Knihovna je kulturní, informační a vzdělávací instituce, která shromažďuje, zpracovává a uchovává organizovanou sbírku dokumentů a poskytuje knihovnické a informační služby uživatelům.“*

2.2 ETAPY SPONTÁNNÍ ČTENÁŘSKÉ PREGRAMOTNOSTI

Lopušná (2008) uvádí, že rozvoj čtenářské pregramotnosti je pro děti individuální, dítě spontánně objevuje psaní a čtení a probíhá ve čtyřech etapách:

1. stadium (2-4 roky) – dítě kreslí obrázek a „čte“ ho, mnohdy dítě kreslí různé znaky nebo symboly, pod kterými vidí napsané slovo, a proto obrázek i čte-vypráví. Je vhodné dítě ocenit za snahu napodobit písmo, ale i upozornit na správný tvar např. napsáním správného tvaru pod jeho symbol.

2. stadium – dítě projevuje větší zájem psát písmena, nejčastěji velká tiskací písmena např. napodobuje písmena ze svého podpisu. Většina dětí ví, které písmeno je první a které poslední, zvládne je ukázat. Při čtení si ukazuje prstem, ovládá správný směr textu, ale mnohdy prstem předbíhá čtené slovo, jelikož dítě ještě neovládá přesné čtení písmen, ale spíše slovo přeríkává z paměti.

3. stadium – dítě tvoří slabiky z písmen, nejčastěji z první, poslední souhlásky a přízvučné samohlásky (př. HZA-Honza, ALK-Alenka), rozumí řádkování textu, umí určit jeho začátek a konec a ví, že text je nositelem informací.

4. stadium – dítě již zvládá napsat slovo ve správném pořadí písmen, většinou děti píšou své jméno. Má zájem o další písmena, která se snaží i napodobovat. Chápe systém psaného slova, rozpoznává písmena v textu a některá pro něj zajímavá slova zvládne i přečíst, i když se ještě nejedná o pravé čtení.

2.3 ČTENÁŘSKÁ PREGRAMOTNOST V RVP PV

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) je kurikulární dokument na státní úrovni podle kterého MŠ vypracuje svůj Školní vzdělávací program (ŠVP) na úrovni školní. RVP PV stanovuje na úrovni obecné i oblastní cíle v podobě záměrů a cíle v podobě výstupů. Všechny tyto skupiny cílů jsou vzájemně provázané. Hlavním prostředkem vzdělávání dítěte v MŠ je obsah předškolního vzdělávání. Ten je rozdělen do pěti oblastí: biologické (Dítě a jeho tělo), psychologické (Dítě a jeho psychika), interpersonální (Dítě a ten druhý), sociálně-kulturní (Dítě a společnost) a enviromentální (Dítě a svět). Čtenářská pregramotnost není v žádné oblasti přesně vymezena, ale některé cíle směřují k čtenářské pregramotnosti. (RVP PV, 2021)

Klíčové kompetence stanovují, čeho by dítě na konci předškolního vzdělávání mělo dosáhnout. Možné cíle pro rozvoj čtenářské pregramotnosti uvádí:

Kompetence k učení: *„Soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů.“* (RVP PV, 2021, s. 11)

Komunikativní kompetence: *„Ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog. Ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní. Dovede využívat informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)“* (RVP PV, 2021, s. 12)

V oblastech vzdělávacího obsahu je předčtenářská gramotnost ukotvena v dílčích cílech takto:

1. Dítě a jeho tělo: *„Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí. Rozvoj a užívání všech smyslů.“* (RVP PV, 2021, s. 15)

2. Dítě a jeho psychika:

2.1 Jazyk a řeč - *„Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnost, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování). Rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu. Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické).“* (RVP PV, 2021, s. 17)

2.2 Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace – *„Rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie. Vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení. Osvojení si elementárních poznatků*

o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla). Vytváření základu práce s informacemi.“ (RVP PV, 2021, s. 19)

2.3 Sebepečetí, city a vůle – „Rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit. Rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání.“ (RVP PV, 2021, s. 21)

3.**Dítě a ten druhý:** „Rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních.“ (RVP PV, 2021, s. 23)

4.**Dítě a společnost:** „Seznamování dětí se světem lidí, kultury a umění. Vytváření pozitivních vztahů ke kultuře a umění. Rozvoj společenského a estetického vkusu.“ (RVP PV, 2021, s. 25)

5.**Dítě a svět:** „Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách.“ (RVP PV, 2021, s. 27)

3 PODPORA ČTENÁŘSKÉ PREGRAMOTNOSTI

Matějček (2021) uvádí jako první motivaci ke čtení předčítání knih v rodině. Kdy rodiče dětem předčítají říkanky, příběhy a pohádky. Děti tak objevují princip čtení, kdy symboly v knize „mluví“ a říkají říkanky a pohádky. Při tomto čtení v rodině, v klidu, v pohodě a v blízkosti „svého člověka“ se dítě uvolní, představuje si a prožívá danou situaci. Čtení před spaním vhodně rozvíjí prosociální vlastnosti, jelikož rodiče dětem čtou především pohádky s dobrým koncem, o spravedlnosti, hrdinství, obětavosti, upřímnosti aj. Dítě se také seznamuje s novými slovy, zvláštní skladbou vět, intonací řeči a tím se obohacuje jeho rozvoj řeči.

3.1 RODINA A JEJÍ ÚLOHA V ROZVOJI ČTENÁŘSKÉ PREGRAMOTNOSTI

Rodina na dítě působí od narození, proto je nejvhodnějším prostředím k vedení dítěte ke čtenářství, k vztahu ke knihám i ke čtenářským dovednostem. Před zahájením povinné základní školní docházky působí na dítě i MŠ, která navazuje a doplňuje rodinou výchovu. (Kolektiv autorů, 2011)

Rodina je první, která o dítě pečuje, všestranně ho rozvíjí, a tak aktivizuje jeho dovednosti, schopnosti a postoje. To probíhá např. společným hraním, verbální i neverbální komunikací, vyjadřováním emocí apod. Pochází-li dítě z čtenářsky podnětného prostředí, kdy mu rodiče zprostředkovávají čtením jistý prožitek, je dítě pozitivně ovlivněno pro své budoucí vzdělávání. (Hančíková, 2019)

Dítě si vztah ke knihám musí vypěstovat. Proto, je-li pro jeho rodiče kniha běžnou součástí života, je velmi pravděpodobné, že dítě se bude snažit rodiče napodobit a ke knihám si vytvoří vřelý vztah. Při předčítání se dítě dovede zklidnit a soustředit své myšlenky na čtený příběh v blízkosti své milované osoby. Tak se staví základní kameny pro opravdové čtenáře v pozdějším věku. (Zelinská, 2015)

I v domácím prostředí je příhodné mít k dispozici dětskou knihovnu, stačí jen pár dětských knížek. Je žádoucí dětem knihu nejdříve ukázat, říct její zvláštnosti, v čem je zajímavá a tím dítě upoutat k potřebě jejího přečtení. (Gebhartová, 2011)

Každý si rád vybavuje večerní chvílky, kdy jim rodiče četli pohádky. Tímto způsobem lze utužovat emocionální vztah dítěte a rodiče a vytvořit si krásné vzpomínky na dětství.

Právě rodina má velký vliv na čtenářství svého dítěte, na rozdíl od školy. MŠ navazuje na výchovu rodiny, proto je vhodná spolupráce rodičů s pedagogy MŠ, které jejich dítě navštěvuje. Přínos pro pedagogy je, že se lépe seznámí s prostředím, ve kterém dítě vyrůstá a mohou tak lépe plánovat jeho vzdělávání v MŠ. Přínos pro rodiče může být ten, že se dozví nové způsoby vzdělávání, inspiruje se nebo na ně naváže v domácím prostředí. (Pícková, 2018)

3.2 MŠ A JEJÍ ÚLOHA V ROZVOJI ČTENÁŘSKÉ PREGRAMOTNOSTI

MŠ se podílí na komplexním rozvoji dětí předškolního věku. Při poskytování vzdělávání by se dítě mělo postupně seznamovat s jistými předpoklady pro rozvoj gramotnosti a tím se z dítěte může stát čtenář:

- *„Mělo by porozumět obsahu slov a naučit se je používat.*
- *Mělo by si osvojit dostatečně širokou a hlubokou slovní zásobu.*
- *Mělo by postupně vnímat, že slova jsou tvořena hláskami.*
- *Mělo by získat povědomí o písmu, že čteme zleva doprava, shora dolů, mělo by objevit, že slova se dají vyslovit i napsat.*
- *Mělo by objevit, že text může mít různé formy – příběh, symbol, zpráva – a že slouží k různým účelům.*
- *Mělo by objevit, že čtení přináší zábavu, informace, a získat tak chuť naučit se číst a psát.“ (Nádvorníková, 2019, s. 11)*

Učitelé v MŠ při poskytování vzdělávací nabídky cílené na rozvoj čtenářské gramotnosti se za zaměřují na rozvoj řeči a s ní souvisejícím myšlením, paměti, zrakového vnímání, sluchového vnímání, motoriku i grafomotoriku. I dovednost porozumění je třeba rozvíjet již v předškolním věku, než dítě začne číst a psát. MŠ poskytuje příležitost rozvíjet i postoje ke čtení, jelikož ne každá rodina vytváří prostředí vhodné pro tento rozvoj. Děti by měly mít k dispozici klidné místo a knihy nejen s textem k předčítání, ale i obrázkové knihy, které si mohou samy prohlížet a číst. (Nádvorníková, 2019)

Mertin (2010) vypsál několik možných akcí, jak může MŠ podpořit zájem o knihu u předškolních dětí:

- *„Knihy, časopisy a další tiskopisy jsou dětem volně k dispozici.*
- *Hodiny volného čtení (celá třída „čte“ knížky a časopisy).*
- *Návštěvy rodičů (prarodičů) ve škole za účelem předčítání.*
- *Pravidelné hovory o knížkách. Děti přinesou do školy oblíbenou knížku. Vyprávějí o knížkách, které doma čtou. Učitelka přinese knížku, kterou měla ráda, když byla malá.*
- *Psaní společných třídních „knih“.*
- *Informace na nástěnkách o nových, doporučovaných dětských knížkách.*
- *Exkurze do knihovny. Podpora zápisu dítěte v knihovně. Aj.“ (Mertin, 2010, s. 170)*

3.3 PROJEKTY NA PODPORU ČTENÁŘSTVÍ

SKIP – Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR pořádá hned několik celostátních projektů na podporu čtenářství za pomoci organizátorů Sekce veřejných knihoven a Klub dětských knihoven. Jedná se např. o tyto celostátní projekty:

Březen – měsíc čtenářů (Sekce veřejných knihoven): Od r. 1955 se slavil Březen – měsíc knihy, na přelomu tisíciletí se začal slavit Březen – měsíc internetu, aby se poukázalo, že i knihovny disponují novou službou internetu. Od r. 2009 probíhá každoročně kampaň pod názvem Březen – měsíc čtenářů. Během tohoto celého měsíce zapojené knihovny prezentují své služby jako jsou např. půjčování čteček knih, elektronických knih, deskových her, brýlí, balení a opravy učebnic, společenské projekty, otevírání nových oddělení aj.

Čtenář roku (SKIP jako celek): Jedná se o ocenění nejlepších čtenářů, kteří knihovnu nejvíce využívají. Tato celostátní krátkodobá akce se koná od r. 2011. Knihovna v měsíci březnu vybere podle návštěv knihovny a výpůjček svého nejlepšího čtenáře. Ten dostane při slavnostním předání dostane ocenění Čtenáře roku ve své obci či městě. Další hodnotící kolo je krajské, kdy nejlepší čtenář z každého kraje dostane slavnostně ocenění Čtenář roku.

Posledním kolem v dubnu je celostátní kolo, kdy nejlepšímu čtenáři bude v rámci soutěže Magnesia Litera slavnostně předáno ocenění Čtenář roku.

Noc s Andersenem (Klub dětských knihoven): Hlavní cíl projektu s finanční podporou Ministerstva kultury ČR je oslavit Mezinárodní den dětské knihy, který připadá na 2. dubna, což je výročí narození pohádkáře H. Ch. Andersena. První noc proběhla r. 200 a postupně se zapojuje více institucí i mezinárodních. Tento projekt dostal i ocenění Cenu českých knihovníků v r. 2005, Výroční cenu Nadace Český literární fond v r. 2005 a hlavně The Hans Christian Andersen Award v Dánsku r. 2013.

Týden knihoven (Sekce veřejných knihoven): Probíhá každoročně od r. 1996 v prvním úplném říjnovém týdnu. Součástí je vyhlašování a předávání státní ceny Knihovna roku (uděluje ministerstvo kultury ČR). Knihovny v tento týden pořádají co nejvíce aktivit pro své čtenáře i pro čtenáře budoucí a tím dává os sobě vědět ve své obci či městě.

Den pro dětskou knihu (sekce veřejných knihoven): Akce probíhá od r. 2006, kde se poprvé v Děčíně zrodil tento nápad. Knihovna se dohodne s knihkupci ve svém místě, aby prodávali knihy v Knihovna uspořádá doprovodný program pro děti a jejich rodiče. Akce se koná v sobotu před první adventní nedělí.

S knížkou do života (Bookstart) (Klub dětských knihoven): jedná se o dlouhodobou mezinárodní akci, ke které se ČR připojila svým projektem S knížkou do života v r. 2017. při slavnostním vítání občánků předá knihovna rodičům motivační set, a tak naváže kontakt s rodiči budoucího čtenáře. Pro tyto rodiče pořádá speciálně připravené akce 4x do roka. Projekt je zaměřen na děti od narození do šesti let.

Už jsem čtenář – Knižka pro prvňáčka (Klub dětských knihoven): Projekt u nás probíhá od r. 2008. Knihovny přihlásí prvňáčky, připraví pro ně návštěvu knihovny a doprovodné programy. Na konci školního roku prvňáčci slavnostně obdrží od knihovny Knihu pro prvňáčky, napsána a ilustrována výhradně pro účastníky akce Už jsem čtenář a která nejde v běžném knihkupectví koupit minimálně po dobu tří let.

Kde končí svět (Klub dětských knihoven): Akce probíhá od r. 2000, kdy knihovny prezentují své nejlepší aktivity k danému tématu, vyměňují si zkušenost a další nápady. Knihovna s nejlepšími aktivitami je oceněna i děti, které se aktivit účastnily.

Lovci perel (Klub dětských knihoven – Východočeské regionální klubko): Tento projekt se v ČR využívá od r. 2010. V knihovně jsou označeny některé knihy na hřbetu nápisem (Toto je perlorodka) a ke každé takové knize knihovnice vydá hrací kartu s otázkami. Cílem je rozvoj funkční gramotnosti, kdy dítě knihu přečte, vyplní hrací kartu a při odevzdání v knihovně za ni dostane perlu (korálek), ze kterých si utvoří náramek. (SKIP, 2022)

SKIP také organizuje regionální projekty, která zajišťují regionální klubka, jedná se např. o:

„Čteme všichni, vypráví jen někdo (Liberecký regionální klubko);

Hry bez hranic aneb Knihovnice dětem (Regionální klubko Karlovarského kraje);

KnihOlympiáda (Regionální klubko Moravskoslezského a Olomouckého kraje);

My všichni jsme Východočeši (Východočeské regionální klubko);

Nekotám, čtu! (regionální klubko Karlovarského kraje);

Škola naruby (Regionální klubko Moravskoslezského a Olomouckého kraje).“ (SKIPCR, 2021, Projekty [online])

Celé Česko čte dětem je projekt založen v r. 2006, který apeluje na důležitost předčítání dětem, jenž u dítěte rozvíjí emocionální zdraví, paměť, představivost a myšlení. Zapojit se mohou školy, školky, knihovny, mateřská centra, města či obce, nemocnice i jednotlivci. Na svých webových stránkách mají k dispozici audionahrávky pohádek pro děti, soutěže a pro rodiče moudré rady a doporučenou literaturu. Pořádají sbírky knih, kterými vybavují nemocniční knihovny a podporují dobrovolníky, kteří chodí předčítat do nemocnic dětem. (Celé Česko čte dětem, 2014)

Čtení pomáhá je projekt zaměřený na charitativní pomoc. Čtenáři zapojení do projektu si vyberou knihy k předčtení ze své věkové kategorie a následně vyplní test, čímž získají kredit. V nabídce najdou několik charitativních projektů, ze kterých si vyberou, jenž podpoří. (Čtení pomáhá, 2015)

4 TECHNOLOGIE VE VÝVOJI DÍTĚTE

Moderní technická doba je spíše pro pohodlí rodičů, ale může jim také přinášet potíže ve vzdělávání svých dětí. Někteří ambiciózní rodiče příliš organizují svým dětem jejich čas, a proto se děti mnohdy uchylují k televizi. Děti nemají oporu v knížkách a nerozvíjí si tak svůj vnitřní život jako je snění a fantazie. To právě hledají v televizních pořadech, které jim ale neumožní vytvořit si vlastní fantazijní představy, protože děti vidí již hotové obrazy. (Brierley, 2010)

V dnešní době je elektronika běžnou součástí každé rodiny. Malé děti nemají sebemenší problém naučit se během krátké doby ovládat některé elektronické zařízení. Nikdo nepřijde na svět se schopností ovládat elektronická zařízení. Děti se učí převážně napodobou dospělých. Jelikož i velmi malé děti př. 2-3 roky s přehledem ovládají mobilní telefony, je zjevné, kde to obkukaly. (Adamcová, 2018)

„Pro e-gramotnost jsou charakteristické dovednosti týkající se práce s informacemi, jejich zpracování, využívání i vyhodnocování a zároveň dovedností pro práci s počítači.“
(Doležalová, 2018, s. 8)

4.1 NEGATIVNÍ VLIV TECHNOLOGIÍ NA DÍTĚ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Technologie, které děti využívají, přináší spoustu informací. Některé mohou být zcela nevhodné pro malé děti, a tak je zapotřebí mít přehled, co vaše děti sledují a na zařízení dělají. To je mnohdy pro rodiče obtížné, jelikož jsou zaneprázdněny svými povinnostmi a dítě tráví čas s obrazovkou či tabletem proto, že rodiče na něj nemají čas. Pokud se rodiče chtějí v budoucnu vyhnout naříkání, jak jejich dítě tráví čas jen u počítače, je vhodné mu co nejdříve nabízet zajímavější a kreativnější program. Děti napodobují dospělé, v první řadě rodiče. Je tedy zjevné, že když tráví mnoho času u televizní obrazovky nebo s mobilem v ruce, mohou mít vzor právě ve svých rodičích. Ti by se především měli zamyslet nad sebou a uvědomit si, jakým vzorem jsou pro své dítě. (Skládalová, 2016)

Mezi negativa televizních obrazovek jistě patří reklamy. Malé děti nemají představu o tom, jak reklama funguje, kolik daná věc stojí, a tak chtějí všechno, co jim reklama nabízí. Další negativní vliv lze uvést násilí v televizorech i v hrách, které děti běžně hrají. Malé děti nedokážou rozeznat, co je skutečné a co se může stát. Mnohdy se snaží toto násilné chování

napodobovat. Nejde opomenout i pohyb, který je pro děti přirozený a důležitý. Při sezení a sledování obrazovky, ať už televizní, mobilní či počítačové, děti žádný pohyb nevykazují, a tak nedochází ke správnému okysličování jejich mozku. Mezi další negativní působení technologií lze uvést např. špatné držení těla, bolest páteře, roztroušená pozornost, nesoustředění, špatná koncentrace paměti či učení, izolace od reálného světa, oční vady, špatný spánkový režim aj. (Skládalová, 2016) Velké riziko pro malé děti také představuje přikládání mobilních telefonů k hlavě, jelikož nemají ještě dostatečně vyvinutou lebku a mobilní zařízení vysílá elektromagnetické vlny a je prokázán jako karcinogenní. (Adamcová, 2018)

4.2 POZITIVNÍ VLIV TECHNOLOGIÍ NA DÍTĚ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Děti pro zábavu využívají internet, počítače, mobilní telefony, tablety a jiná zařízení, kde mohou najít vzdělávací informace, rozvíjející hry i navazovat vztahy s ostatními. V dnešní době tyto technologie nejsou nic neobvyklého a děti se s nimi běžně setkávají a v budoucnu se jim v žádném případě nevyhnou. Jen je zapotřebí dohlížet, aby virtuální svět nepřevážil nad reálným, ve kterém děti žijí. K tomu je vhodné, aby se zapojili i rodiče do virtuálního světa obrazovek. Děti jistě ocení, když si přečtete oblíbenou knihu v těsné blízkosti. Ale zajisté budou mít velkou radost, když si s nimi někdy zahrajete oblíbenou hru třeba na tabletu. (Skládalová, 2016)

Někteří zastánci argumentují, že technologie přináší dětem i výrazná pozitiva. Adamcová (2018) ve své práci uvádí některá z nich. Jsou to třeba rozvoj jemné motoriky na dotykových zařízeních, paměť a poznávání, technická gramotnost, intuitivní užívání, tudíž i nejmenší uživatelé nepotřebují návod, při využívání tabletů v rámci skupiny se rozvíjí kooperace. Někteří jedinci mohou mít potíže s učením z učebnice či knihy a vyhovuje jim více k učení tablet. Pokud je vhodně využívána obrazovka, může mít pozitivní přínos pro uživatele, aniž by záleželo na čase stráveném u ní. V opačném případě se může vývoj jedince zpomalovat. Proto je důležité mít povědomí o tom, co děti na obrazovkách sledují a nabízet jim aplikace vhodné pro jejich věk. Děti se na obrazovkách učí tomu, co vidí. Takže pokud vidí násilí, učí se násilí. Ale pokud vidí čísla, písmena či slovíčka cizího jazyka, mohou získávat nové vědomosti vhodné pro jejich rozvoj.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUM

V této kapitole se v první řadě zaměřím na definování cíle mého výzkumu, určení hypotéz, využití metodologie i na samotné zpracování dotazníku pro výzkum a charakteristiku výzkumného vzorku a místa šetření.

5.1 CÍL VÝZKUMU

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, zda v dnešní době je čteno dětem z tištěné knihy, ať už v domácím prostředí či v mateřské škole, nebo děti spíše využívají moderní technologie. Moderní technologie děti v domácím prostředí využívají běžně, mluví o tom mezi svými vrstevníky i s učitelkami v mateřské škole. Jen málokdy nebo spíše téměř nikdy není slyšet od dětí, že si s rodiči četly hezkou knihu nebo že si samo dítě nějakou knihu prohlíželo. V mateřských školách učitelky ke své práci běžně využívají dětské pohádkové či jiné knihy, ale školy se začínají modernizovat a pořizují nové, moderní vybavení jako jsou interaktivní tabule, tablety apod. Z teoretické části lze usoudit, že četba dětí rozvíjí a měla by být neodmyslitelnou součástí jejich rozvoje. Je proto tedy vhodné snažit se o vyváženost těchto dvou činností. Pokud výzkum ukáže, že doma děti tráví více času u moderních technologií, bylo by vhodné, aby učitelky při práci s dětmi volily spíše knihy a nabízely je dětem k prohlížení, než aby jim nabízely hry na tabletu apod.

5.2 HYPOTÉZY

Ve svém výzkumu jsem si zvolila tyto hypotézy, které na konci práce zhodnotím podle dat z vyplněných dotazníků a hypotézy budou buď potvrzeny nebo vyvráceny.

H₁: Rodiče doma dětem předškolního věku méně čtou knihy, spíše využívají moderní technologie.

H₂: Učitelky v mateřských školách dávají přednost knihám než moderním technologiím.

H₃: Děti dávají přednost moderním technologiím před knihami doma i v MŠ.

5.3 METODOLOGIE

Ve své bakalářské práci jsem využila kvantitativní výzkum. Zvolila jsem dotazníkové šetření s uzavřenými otázkami, pro lepší vyhodnocování posbíraných dat. Rozesílání dotazníku bylo online formou, která zaručí oslovení většího počtu respondentů a tím i větší množství vrácených dotazníků. Jelikož se má práce zabývá četbou dětem předškolního věku doma i v mateřských školách, zvolila jsem dva dotazníky, jež jeden byl určen rodičům dětí předškolního věku (viz Příloha č. 1) a druhý učitelům v mateřských školách, kteří pracují s dětmi předškolního věku (viz Příloha č. 2).

5.4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU A MÍSTA ŠETŘENÍ

Výzkumný vzorek byli rodiče předškolních dětí a pedagogové v mateřské škole. Abych zajistila oslovení většího počtu respondentů, volila jsem online dotazník přes aplikaci Google – formuláře. Odkaz na dotazník pro pedagogy jsem odeslala mailem do mateřské školy, kde pracuji – MŠ Husovo náměstí 94, Prostějov, dále jsem jej vložila na Facebook do skupiny Inspirace pro paní učitelky do MŠ a do skupiny Učitelky sobě. Zpět se mi vrátilo 243 vyplněných dotazníků pro pedagogy. Odkaz na dotazník pro rodiče jsem vložila na Facebook do skupiny Maminky z Prostějova a okolí, dále jsem jej vložila na svůj profil na Facebooku a poslala ve zprávách svým známým. Zpět se mi vrátilo 138 vyplněných dotazníků pro rodiče.

6 DOTAZNÍK

V úvodu dotazníku jsem respondenty oslovila a požádala o vyplnění mého dotazníku, čímž přispějí ke sběru dat, jež využiji ke své bakalářské práci. Dále následovalo 12 otázek, které se zaměřují na četbu dětem předškolního věku a využívání moderních technologií. Všechny otázky byly uzavřené (viz Příloha č. 1 a Příloha č. 2). První otázky sloužily k zjištění informací o respondentovi např. věk, počet dětí aj. Další otázky se již zaměřovaly na četbu dětem a využívání moderních technologií.

Při tvorbě dotazníku jsem využila předvýzkum v MŠ Husovo náměstí, kde jsem rozdala dotazník učitelkám a požádala je o vyplnění a připsání poznámek s jejich postřehy. V tomto dotazníku jsme volila některé otázky uzavřené i několik otázek otevřených. Zpět se mi dostalo několik vyplněných dotazníků a při jejich vyhodnocování jsem usoudila, že otevřené otázky používat nebudu, jelikož je složité jejich vyhodnocení při velkém počtu respondentů.

7 VÝSLEDKY KVANTITATIVNÍHO VÝZKUMU

V této části práce vyhodnotím výsledky obou dotazníků. Odpovědi respondentů budou zobrazeny v grafu a slovně interpretovány.

7.1 DOTAZNÍK PRO RODIČE

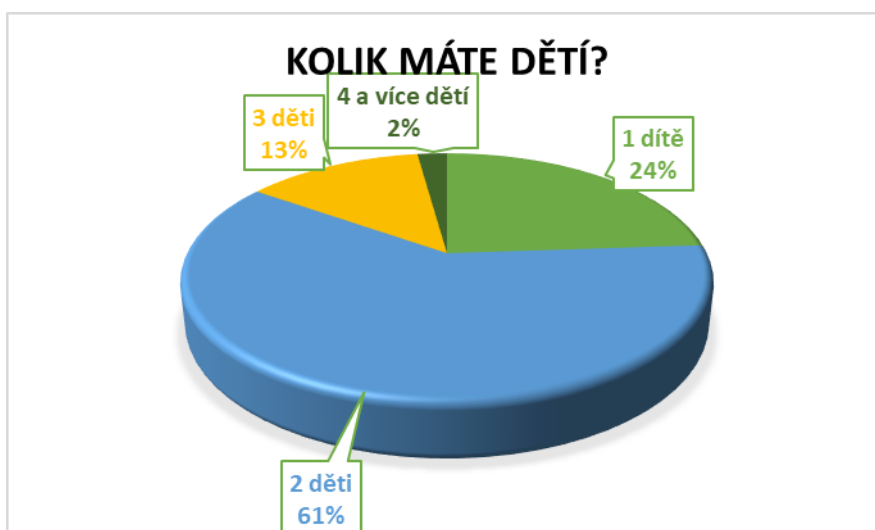
Otázka č. 1

Graf č. 1: *Do jaké věkové kategorie patříte?*

Na tuto otázku odpovědělo 138 respondentů. Nejvíce z nich (99 respondentů) patří do věkové kategorie 31-40 let (72 %), 24 respondentů patří do věkové kategorie 41 a více let (17 %), nejméně respondentů (15) patří do kategorie 21-30 let (11 %) a do nejnižší věkové kategorie 18-20 let nepatří nikdo z respondentů.

Otázka č. 2

Graf č. 2: Kolik máte dětí?

Na tuto otázku odpovědělo 138 respondentů. Nejvíce z nich (84 respondentů) má 2 děti (61 %), 33 respondentů má jen jedno dítě (24 %), 18 respondentů má 3 děti (13 %) a nejméně respondentů (3) má 4 a více dětí (2 %).

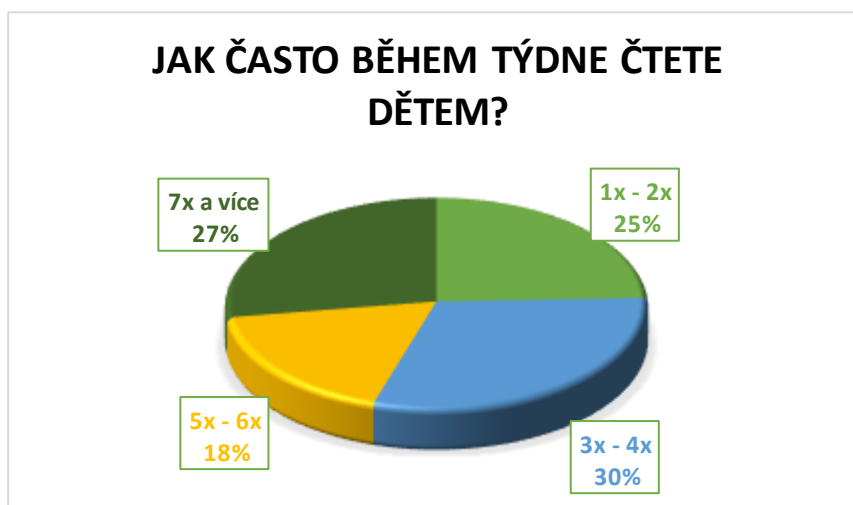
Otázka č. 3

Graf č. 3: Čtete doma dětem z knihy?

Na tuto otázku odpovědělo 137 respondentů. Nejvíce z nich (92 respondentů) čte doma dětem z knihy (67 %), 28 respondentů spíše čte dětem z knihy (20 %), 15 respondentů tedy 11 % spíše nečte doma dětem a 2 respondenti (2 %) doma nečtou dětem vůbec.

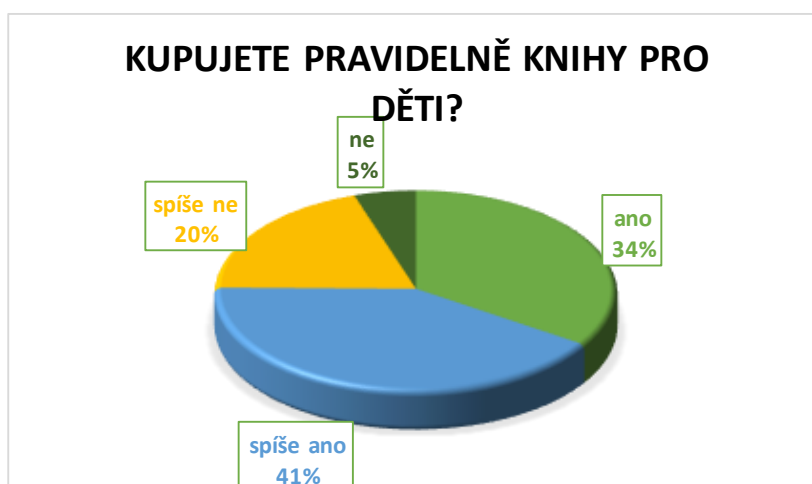
Otázka č. 4

Graf č. 4: *Jak často během týdne čtete dětem?*

Na tuto otázku odpovědělo 135 respondentů. 41 respondentů čte doma dětem 3x – 4x týdně (30 %), 37 respondentů čte dětem 7x a více krát za týden (27 %), 33 respondentů tedy 25 % čte dětem 1x – 2x týdně a 24 respondentů (18 %) čte dětem 5x – 6x týdně.

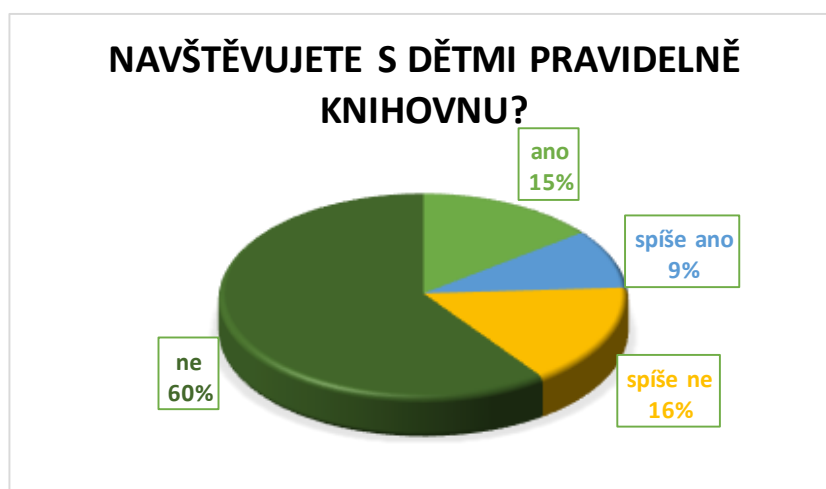
Otázka č. 5

Graf č. 5: *Kupujete pravidelně knihy pro děti?*

Na tuto otázku odpovědělo 137 respondentů. Nejvíce z nich (56 respondentů) knihy spíše pravidelně kupuje (41 %), 47 respondentů kupuje knihy (34 %), 27 respondentů (20 %) spíše nekupuje pravidelně knihy a 7 respondentů (5 %) knihy pravidelně nekupují.

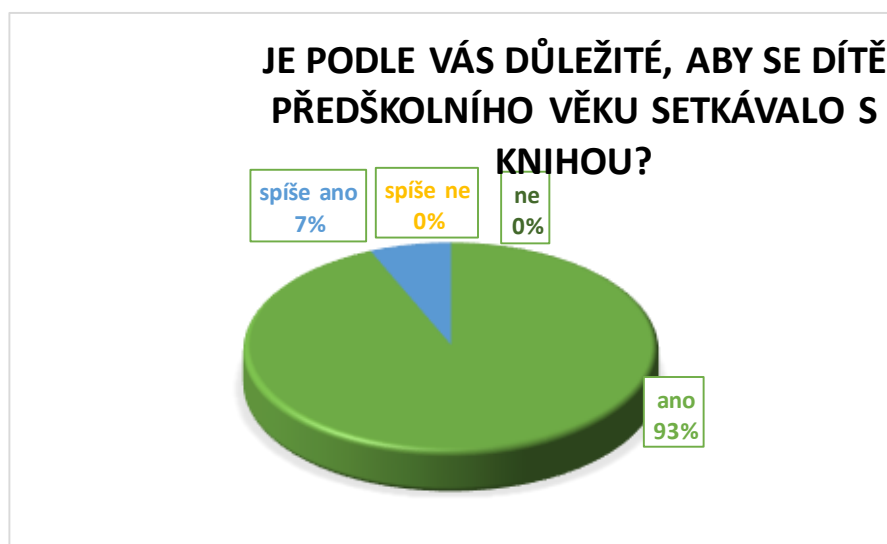
Otázka č. 6

Graf č. 6: *Navštěvujete s dětmi pravidelně knihovnu?*

Na tuto otázku odpovědělo 137 respondentů. Nejvíce z nich (82 respondentů) knihovnu pravidelně nenavštěvuje (60 %), 22 respondentů spíše nenavštěvuje knihovnu (16 %), 20 respondentů tedy 15 % knihovnu navštěvuje pravidelně a 13 respondentů (9 %) knihovnu spíše navštěvuje pravidelně.

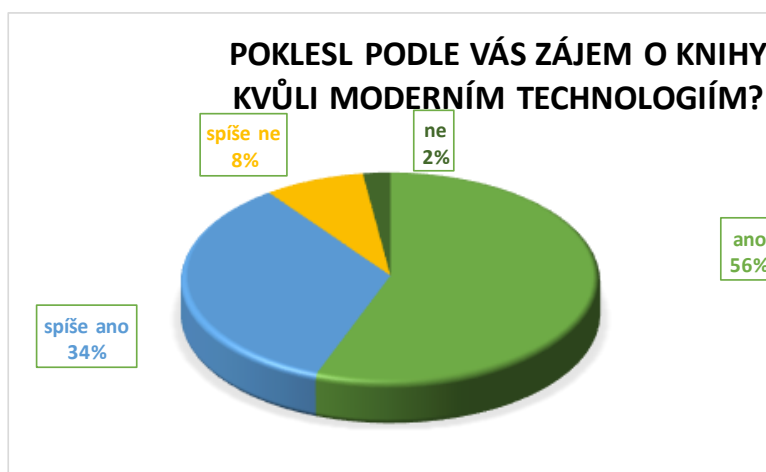
Otázka č. 7

Graf č. 7: *Je podle Vás důležité, aby se dítě předškolního věku setkávalo s knihou?*

Na tuto otázku odpovědělo 138 respondentů. 129 respondentů (93 %) si myslí, že by se dítě předškolního věku mělo setkávat s knihou, 9 respondentů (7 %) si myslí, že by se spíše mělo setkávat s knihou a nikdo z respondentů si nemyslí, že to důležité není.

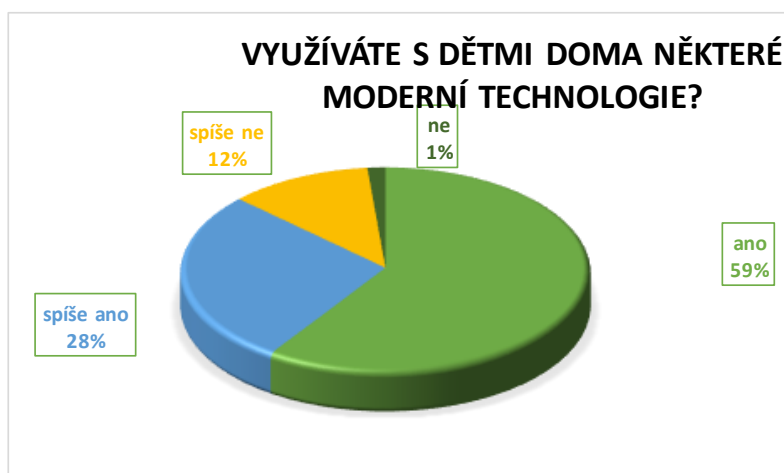
Otázka č. 8

Graf č. 8: Poklesl podle Vás zájem o knihy kvůli moderním technologiím?

Na tuto otázku odpovědělo 138 respondentů. Nejvíce z nich (77 respondentů) si myslí, že zájem o knihy poklesl kvůli moderním technologiím (56 %), 47 respondentů si myslí, že spíše zájem poklesl (34 %), 11 respondentů tedy 8 % si myslí, že spíše neklesl zájem o knihy kvůli moderním technologiím a 3 respondenti (2 %) si myslí, že zájem o knihy kvůli moderním technologiím neklesl.

Otázka č. 9

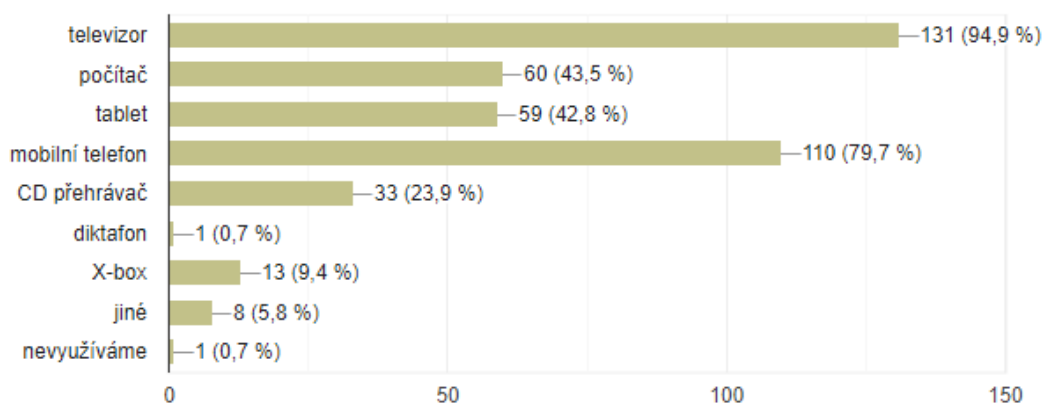

Graf č. 9: Využíváte s dětmi doma některé moderní technologie?

Na tuto otázku odpovědělo 138 respondentů. Nejvíce z nich (82 respondentů tedy 59 %) doma využívá moderní technologie, 38 respondentů spíše využívá technologie doma (28 %), 16 respondentů tedy 12 % spíše doma nevyužívá moderní technologie a 2 respondenti (1 %) doma vůbec nevyužívají moderní technologie.

Otázka č. 10

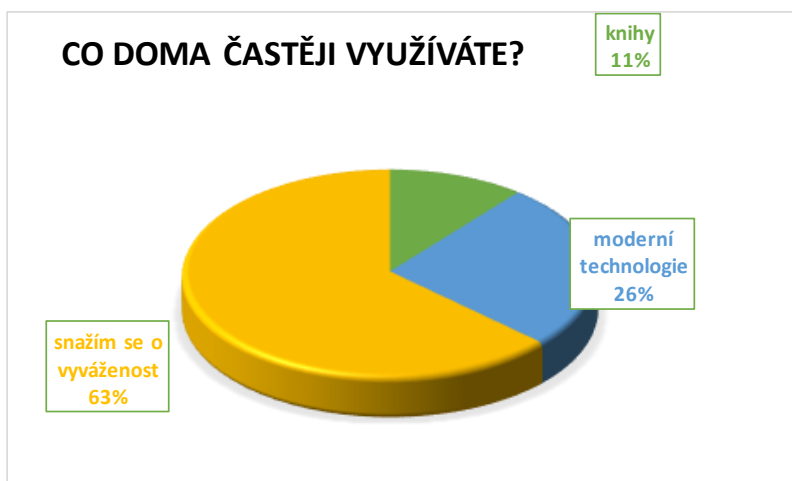
KTERÉ MODERNÍ TECHNOLOGIE DOMA S DĚTMI VYUŽÍVÁTE?

Graf č. 10: Které moderní technologie doma s dětmi využíváte?

Na tuto otázku odpovědělo 138 respondentů. Nejvíce z nich využívá televizor a mobilní telefon, méně respondentů využívá počítač a tablet, o něco méně využívá CD přehrávač a jen několik respondentů využívá doma X-box, diktafon či jiné a pouze 1 respondent odpověděl, že moderní technologie doma nevyužívá.

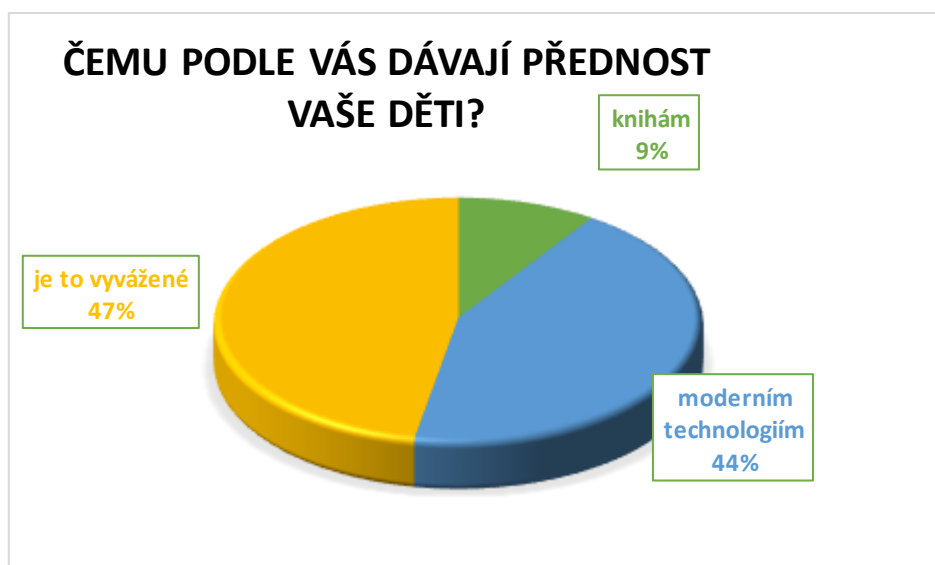
Otázka č. 11

Graf č. 11: Co doma častěji využíváte?

Na tuto otázku odpovědělo 138 respondentů. Nejvíce z nich (87 respondentů tedy 63 %) se snaží o vyváženost, 36 respondentů využívá doma častěji moderní technologie (26 %), 15 respondentů tedy 11 % využívají doma častěji knihy než moderní technologie.

Otázka č. 12

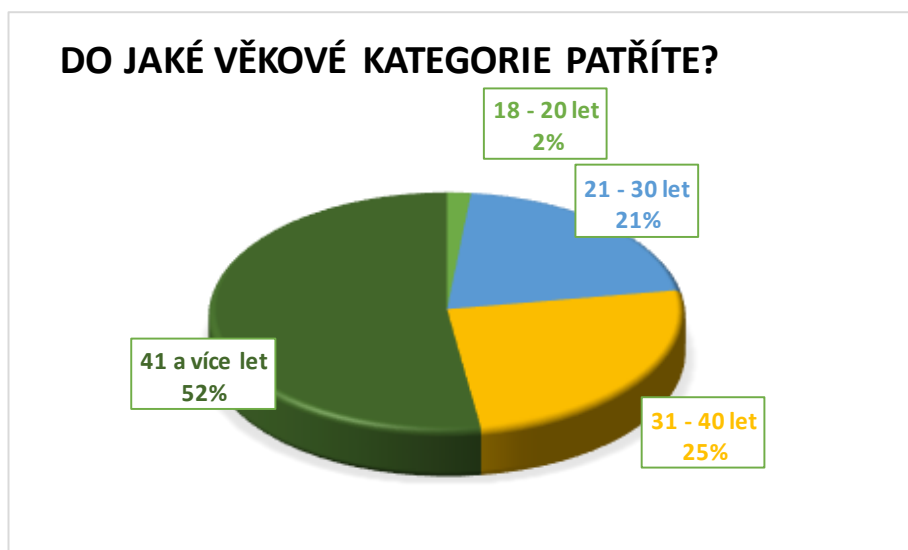

Graf č. 12: Čemu podle Vás dávají přednost vaše děti?

Na tuto otázku odpovědělo 138 respondentů. Nejvíce respondentů (65) si myslí, že jejich děti dávají přednost moderním technologiím (44 %), 60 respondentů (47 %) si myslí, že jejich děti využívají knihy i moderní technologie vyváženě a pouze 13 respondentů (9 %) si myslí, že jejich děti dávají přednost knihám.

7.2 DOTAZNÍK PRO PEDAGOGY

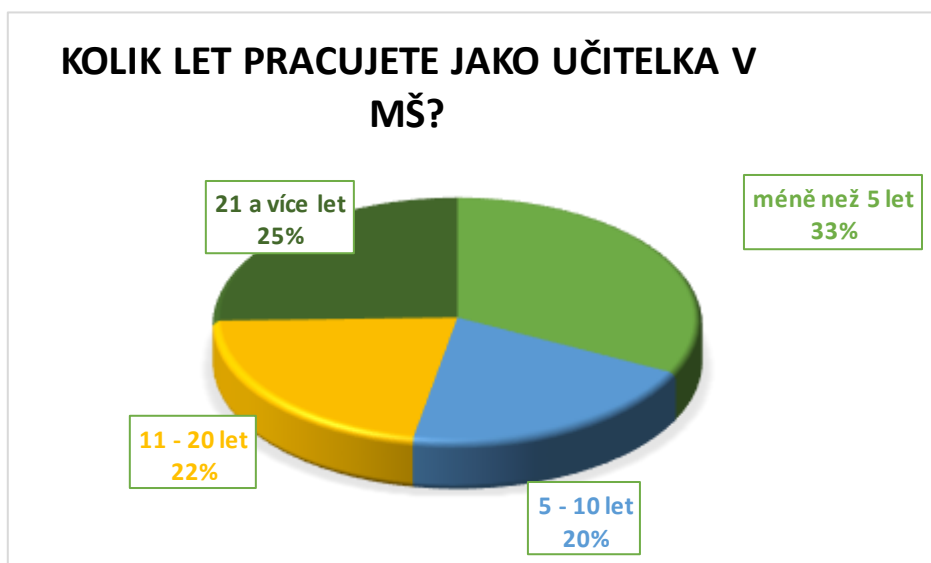
Otázka č. 1

Graf č. 13: *Do jaké věkové kategorie patříte?*

Na tuto otázku odpovědělo 241 respondentů. Nejvíce z nich (126 respondentů) patří do nejstarší skupiny 41 a více let (52 %), 61 respondentů patří do věkové skupiny 31 až 40 let (25 %), 50 respondentů tedy 21 % patří do věkové skupiny 21 až 30 let a 4 respondenti (2 %) patří do skupiny 18 až 20 let.

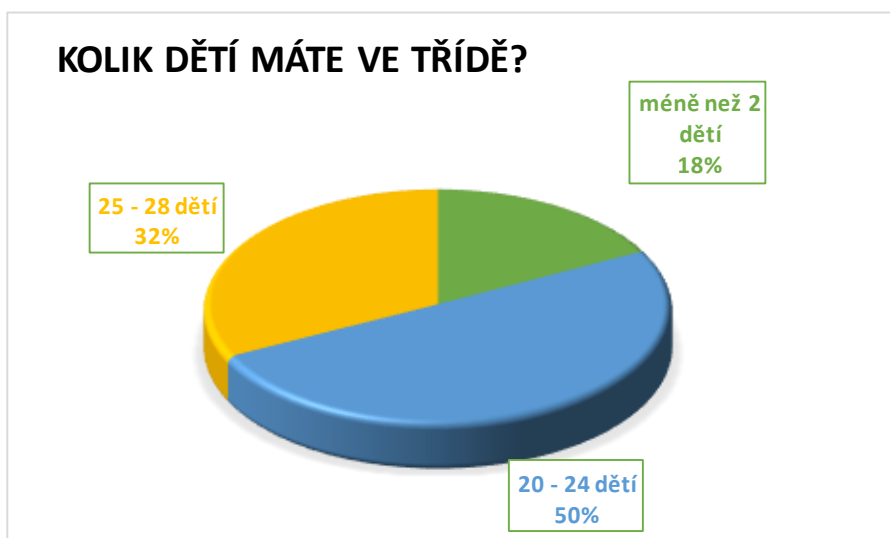
Otázka č. 2

Graf č. 14: Kolik let pracujete jako učitelka v MŠ?

Na tuto otázku odpovědělo 240 respondentů. 33 % respondentů (tedy 78) pracuje v MŠ méně než 5 let, 61 respondentů pracuje v MŠ 21 a více let (25 %), 52 respondentů tedy 22 % pracuje v MŠ 11 až 20 let a 49 respondentů (20 %) pracuje v MŠ 5 až 10 let.

Otázka č. 3

Graf č. 15: Kolik máte dětí ve třídě?

Na tuto otázku odpovědělo 241 respondentů. 121 respondentů (50 %) má ve třídě 20 až 24 dětí, 32 % (78 respondentů) má ve třídě 25 až 28 dětí a 42 respondentů (18 %) má ve třídě méně než 20 dětí.

Otázka č. 4

Graf č. 16: *Jak často při své práci s dětmi využíváte knihy během týdne?*

Na tuto otázku odpovědělo 241 respondentů. Nejvíce z nich (124 respondentů) využívá knihy ke své práci 4 - 5x za týden (52 %), 83 respondentů knihy využívá k práci 6x a vícekrát za týden (34 %), 30 respondentů tedy 12 % využívá knihy k práci 2 – 3x za týden a 4 respondenti (2 %) využívá knihy k práci 0 – 1x za týden.

Otázka č. 5

Graf č. 17: *Navštěvujete s dětmi knihovnu?*

Na tuto otázku odpovědělo 238 respondentů. Nejvíce z nich (167 respondentů) s dětmi navštěvuje knihovnu (70 %) a 71 tedy 30 % s dětmi knihovnu nenavštěvuje.

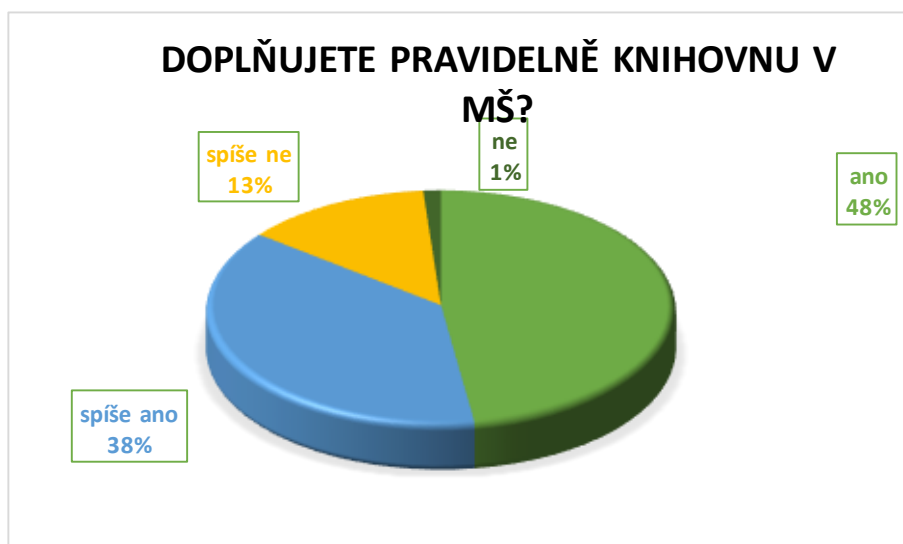
Otázka č. 6

Graf č. 18: *Máte ve třídě k dispozici knihovnu pro děti?*

Na tuto otázku odpovědělo 241 respondentů. 234 respondentů (97 %) má ve třídě knihovnu pro děti a 7 respondentů (3 %) knihovnu pro děti ve třídě nemají.

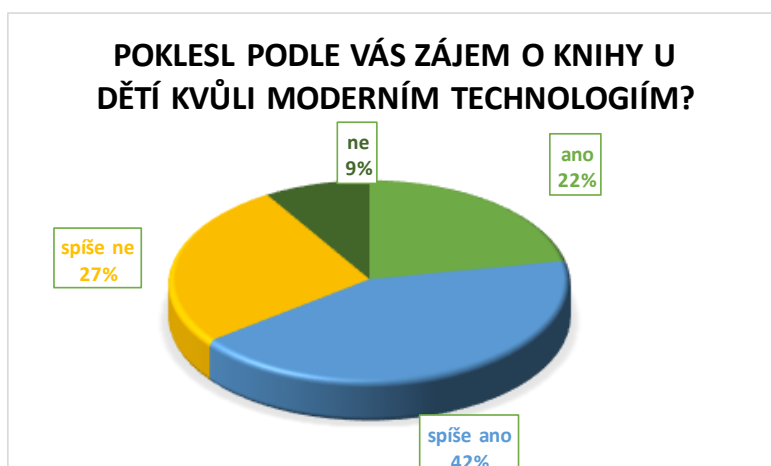
Otázka č. 7

Graf č. 19: *Doplňujete pravidelně knihovnu v MŠ?*

Na tuto otázku odpovědělo 241 respondentů. Nejvíce z nich (115 respondentů) knihovnu pravidelně doplňuje (48 %), 91 respondentů spíše doplňuje knihovnu (38 %), 32 respondentů tedy 13 % spíše nedoplňuje knihovnu a 3 respondenti (1 %) pravidelně knihovnu nedoplňuje.

Otázka č. 8

Graf č. 20: Poklesl podle Vás zájem o knihy u dětí kvůli moderním technologiím?

Na tuto otázku odpovědělo 240 respondentů. Nejvíce z nich (102 respondentů) si myslí, že spíše zájem o knihy poklesl kvůli moderním technologiím (42 %), 64 respondentů si myslí, že spíše neklesl zájem o knihy kvůli moderním technologiím (27 %), 53 respondentů tedy 22 % si myslí, že klesl zájem o knihy kvůli moderním technologiím a 21 respondentů (9 %) si myslím, že kvůli moderním technologiím neklesl zájem o knihy.

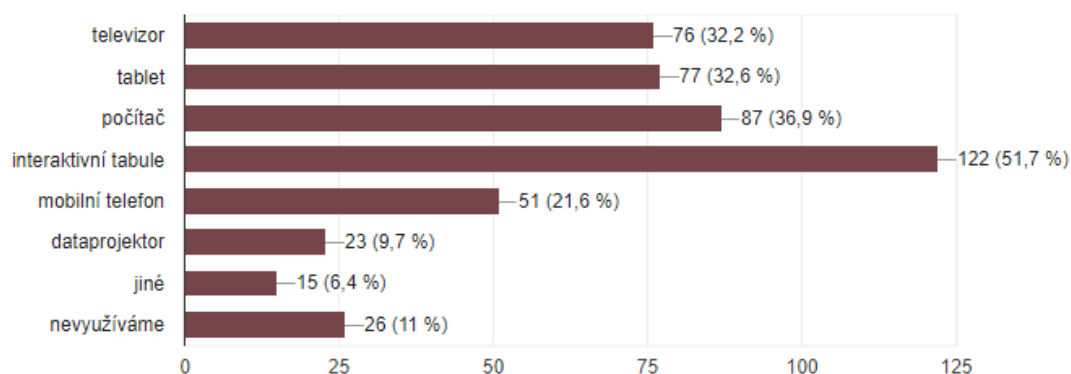
Otázka č. 9

Graf č. 21: Využíváte v MŠ při poskytování vzdělávání některé moderní technologie?

Na tuto otázku odpovědělo 240 respondentů. Nejvíce z nich (209 respondentů) využívá při své práci moderní technologie (87 %) a 31 respondentů tedy 13 % moderní technologie při své práci nevyužívá.

Otázka č. 10

Graf č. 22: Pokud ano, které moderní technologie využíváte?

Na tuto otázku odpovědělo 236 respondentů. Nejvíce z nich využívá interaktivní tabule, počítač, tablet a televizor. Méně respondentů využívá mobilní telefon, dataprojektor či jiné. 26 respondentů nevyužívá moderní technologie při své práci.

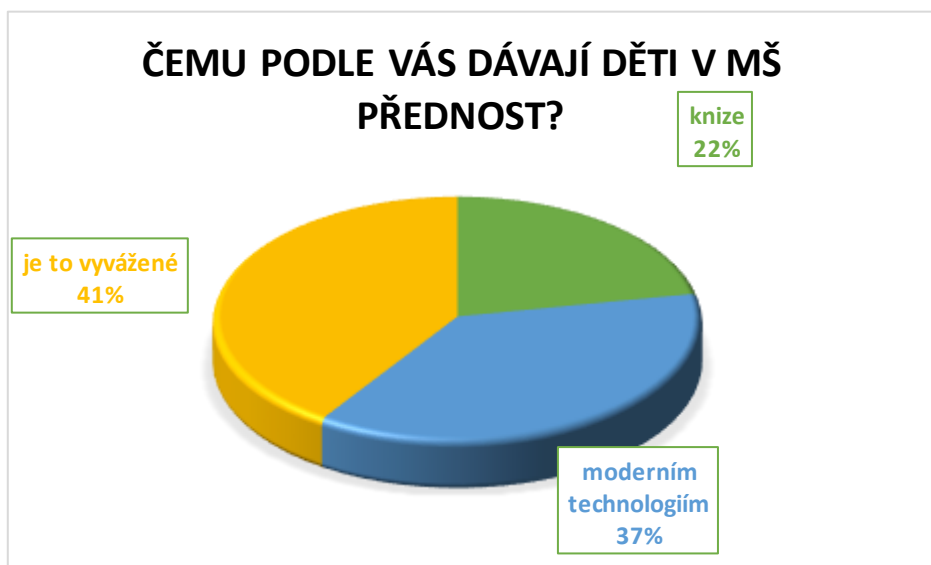
Otázka č. 11

Graf č. 23: Co při poskytování vzdělávání více využíváte?

Na tuto otázku odpovědělo 241 respondentů. Nejvíce z nich (138 respondentů) více využívá knihy (57 %), 101 respondentů se snaží o vyváženost (42 %) a 2 respondenti (1 %) využívá více moderní technologie.

Otázka č. 12

Graf č. 24: Čemu podle Vás dávají děti v MŠ přednost?

Na tuto otázku odpovědělo 241 respondentů. Nejvíce z nich (98 respondentů tedy 41 %) si myslí, že je to vyvážené, 90 respondentů si myslí, že děti dávají přednost v MŠ moderním technologiím (37 %) a 53 respondentů (22 %) si myslí, že děti dávají v MŠ přednost knize.

8 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ

Na začátku výzkumu jsem stanovila hypotézy, které nyní po dotazníkovém šetření mohu vyhodnotit následovně:

H₁: Rodiče doma dětem předškolního věku méně čtou knihy, spíše využívají moderní technologie.

Tato hypotéza č. 1 byla vyvrácena, rodiče se doma snaží o vyváženost.

H₂: Učitelky v mateřských školách dávají přednost knihám než moderním technologiím.

Hypotéza č. 2 byla potvrzena, většina učitelek z MŠ dává přednost knihám před moderními technologiemi.

H₃: Děti dávají přednost moderním technologiím před knihami doma i v MŠ.

Hypotéza č. 3 byla vyvrácena, většina rodičů i učitelek si myslí, že využívání knih a moderní technologie je u dětí vyvážené.

9 ZÁVĚR ŠETŘENÍ

Cílem této práce bylo zjistit, zda a v jaké míře děti předškolního věku využívají knihy a moderní technologie. Na začátku šetření jsem si stanovila tři hypotézy a zvoleným dotazníkovým šetřením jsem je vyhodnotila – potvrdila či vyvrátila.

První hypotéza byla, že rodiče dětem doma čtou méně knihy a více využívají moderní technologie. Tato hypotéza byla vyvrácena. Přes 80 % rodičů odpovědělo, že doma čtou dětem knihy a téměř všichni si myslí, že je důležité, aby se jejich předškolní děti setkávaly s knihou. Zároveň si jsou téměř všichni vědomi, že zájem o knihy u dětí klesá. Přes 80 % rodičů doma využívá i moderní technologie. Více jak polovina rodičů se snaží doma o vyváženost využívání moderní technologie a knih. Jen cca u 10 % procent rodičů převládá doma využívání knih a méně jak 10 % procent rodičů si myslí, že jejich děti dávají přednost knihám. Téměř polovina rodičů si myslí, že využívání knih a moderních technologií je u jejich dětí vyvážené.

Druhá hypotéza konstatovala, že učitelky v MŠ dávají přednost knihám před moderními technologiemi. Tato hypotéza byla potvrzena. Více jak polovina učitelek při své práci využívá knihy 4-5x za týden. 87 % učitelek využívá ke své práci i moderní technologie. Ovšem při poskytování vzdělávání 57 % učitelek více využívá knihy a téměř celá druhá polovina učitelek se snaží o vyváženost.

Třetí hypotéza prohlašovala, že děti dávají přednost moderním technologiím před knihami. Tato hypotéza byla vyvrácena. Téměř polovina rodičů (47 %) si myslí, že využívání knih a moderních technologií je u jejich dětí vyvážené. Skoro celá druhá polovina rodičů (44 %) si myslí, že děti dávají přednost moderním technologiím. 41 % učitelek z MŠ si myslí, že je to u dětí vyvážené, 37 % učitelek se domnívá, že děti dávají přednost moderním technologiím, pouze 22 % učitelek si myslí, že děti dávají přednost knihám.

ZÁVĚR

V teoretické části jsem poukazovala na důležitost čtenářské pregramotnosti ve vývoji dítěte předškolního věku. Nejprve jsem charakterizovala dítě předškolního věku a jeho vývoj v oblasti paměti, vnímání, myšlení, řeči a komunikačních schopností, představivosti a fantazie, pozornosti i motoriky a grafomotoriky. Právě v předškolním období je důležité, aby se u dítěte rozvíjela čtenářská pregramotnost, na kterou pak v základní škole navazuje čtenářská gramotnost. V Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání je čtenářská pregramotnost obsažena v několika oblastech, jež nabádají učitelky v MŠ k rozvoji pregramotnosti. Dle RVP PV učitelky v MŠ navazují na vzdělávání v rodině. Podpora čtenářské pregramotnosti tudíž není pouze na učitelkách v MŠ, ale právě i na rodičích dětí předškolního věku. Touto skutečností jsem se zabývala také v teoretické části, kde jsem popsala úlohu rodiny i učitelek v rozvoji čtenářské pregramotnosti. K tomu jim mohou pomáhat i projekty založené za účelem podpory čtenářství, které pořádají organizace, knihovny a různé kluby.

K dnešní době neodmyslitelně patří moderní technologie jako jsou např. mobilní telefony, tablety, televize, interaktivní tabule aj. Děti je využívají čím dál častěji doma, ale tato technologie se zavádí i do základních a mateřských škol. V teoretické části jsem uvedla některé negativní vlivy moderní technologie na vývoj dětí i pozitivní vlivy.

V praktické části jsem využila kvantitativní výzkum, kdy jsem online dotazníkovým šetřením zjišťovala, zda a v jaké míře rodiče doma dětem čtou a využívají moderní technologie. Jelikož čtenářskou pregramotnost rozvíjí i učitelé v MŠ, vytvořila jsem druhý online dotazník, který zjišťoval, zda a v jaké míře využívají učitelky četbu dětem a moderní technologie.

Cílem bakalářské práce bylo potvrdit či vyvrátit mnou stanovené tři hypotézy. První hypotéza, že rodiče doma dětem méně čtou knihy a spíše využívají moderní technologie byla vyvrácena. Dle informací z dotazníků rodiče uváděli, že je to vyvážené. Druhá hypotéza, že učitelky dávají přednost knihám před moderními technologiemi byla potvrzena. I když hodně respondentů uvedlo, že se snaží o vyváženost a využívá i moderní technologie, většina uvedla, že spíše využívá knihy ke vzdělávací nabídce pro děti. Poslední třetí hypotéza, která uvádí, že děti dávají přednost moderním technologiím před knihami, byla vyvrácena. Podle

respondentů se opět jedná o vyváženost. Všechny mé hypotézy jsem tedy na základě posbíraných informací z dotazníků úspěšně vyhodnotila.

Jako další varianta se mi z tohoto kvantitativního výzkumu nabízí vytvořit třetí dotazník určený dětem. Jelikož v obou případech mnou použitých dotazníků mluví za děti rodiče nebo učitelé, kteří konstatují své myšlenky a pocity bez dotazování dětí předškolního věku. Je možné, že by děti měly jiný pohled na položenou otázku.

Na závěr bych uvedla, že i když se rodiče i učitelé snaží o vyváženost využívání moderních technologií a knih, je zřejmé, že děti v domácím prostředí více využívají moderní technologie. Proto by učitelky v MŠ měly více poukazovat na důležitost knih, nabízet dětem aktivity s nimi spojené a moderní technologie jim ukazovat z jiného pohledu jak např. vzdělávací aplikace či hry při kterých se děti mnohdy naučí i novým vědomostem.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

Odborná literatura:

1. BEDNÁŘOVÁ, Jiřina. *Na návštěvě u malíře: Grafomotorická cvičení a rozvoj kresby pro děti od 5 do 7 let - 3. díl.* 4. Brno: Albatros, 2015. ISBN 978-80-266-0827-1.
2. BRIERLEY, John. *7 prvních let života rozhoduje.* 2. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-484-2.
3. BYTEŠNÍKOVÁ, Ilona. *Komunikace dětí předškolního věku.* Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3008-0.
4. DOLÁKOVÁ, Sylvie. *Umíte to s pohádkou?: Práce s příběhy v MŠ a ZŠ.* Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-7367-627-8.
5. GEBHARTOVÁ, Vladimíra. *Jak a co číst dětem v MŠ: Komentovaný výběr literárních textů na základě RVP PV.* Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-854-8.
6. JUCOVIČOVÁ, Drahomíra a Hana ŽÁČKOVÁ. *Je naše dítě zralé na vstup do školy?.* Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4750-7.
7. KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola: Co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet.* 2. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-247-4435-3.
8. MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte.* Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-247-0870-6.
9. MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ. *Psychologie pro učitelky mateřské školy.* 2. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-247-4435-3.
10. PRŮCHA, Jan a a kol. *Předškolní dítě a svět vzdělávání: Přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků.* Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-323-5.
11. SKLÁDALOVÁ, Markéta. *Mámo, už to zvládnu samo!/: Jak vychovávat samostatné, spokojené a úspěšné dítě.* Brno: CPress, 2016. ISBN 978-80-264-1281-6.

12. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. Praha: Karolinum, 2021. ISBN 978-80-247-0870-6.

Akademické práce:

13. ADAMCOVÁ, Klára. *Interaktivní knihy pro děti - výzkum informačního chování* [online]. Praha, 2018 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/100001>. Diplomová práce Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí práce Mgr. Michaela Slussareff, Ph.D.
14. HANČÍKOVÁ, Renata. *Dětská kniha jako prostředek rozvoje čtenářské pregramotnosti* [online]. Brno, 2019 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/c42pf/Bakalaraka_prace_-_Detska_kniha_jako_prostredok_rozvoje_ctenarske_pregramotnosti_-_finalni.pdf. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta Univerzity Masarykovy. Vedoucí práce Mgr. Veronika Najvarová, Ph.D.
15. PÍCKOVÁ, Barbora. *Rozvoj čtenářské pregramotnosti v předškolním věku* [online]. České Budějovice, 2018 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: https://theses.cz/id/307csy/Pckov_Barbora_Bakalsk_prce_Rozvoj_tensk_pregramotnosti_v_.pdf. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Mgr. et Bc. Martina Lietavcová.
16. ULLMANOVÁ, Martina. *Role knihovny v rozvoji čtenářství dětí mladšího školního věku* [online]. Olomouc, 2015 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/b9i9fr/15008733>. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Vedoucí práce doc. Ph.Dr. Vlasta Řeřichová, CSc.
17. ZELINSKÁ, Barbora. *Vztah rodičů současných předškoláků k dětské knize* [online]. Praha, 2015 [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/75108/DPTX_2013_1_11410_0_415369_0_144597.pdf?sequence=1. Diplomová práce. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Vedoucí práce doc. PhDr. Ondřej Hník, Ph.D.

26. SKIPCR. Regionální projekty. *Skipcr* [online]. 2021, 30.7.2021 [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.skipcr.cz/projekty/regionalni-projekty>
27. © 2015 realizace a hosting CDI. Čtení pomáhá. *Ctenipomaha* [online]. 2015 [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.ctenipomaha.cz/cs/o-projektu>

Články:

28. SEMRÁDOVÁ, Eva. Definice dobré knihovny. *Čtenář: měsíčník pro knihovny* [online]. 2012, prosinec 2012, (12) [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <https://www.svkk1.cz/ctenar/clanek/1664>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

TV	televizní obrazovka
MŠ	Mateřská škola
ZŠ	Základní škola
ŠVP	Školní vzdělávací plán
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání; kurikulární dokument
PIRLS	Progress in International Reading Literacy Study; mezinárodní šetření zaměřeno na testování čtenářské gramotnosti
aj.	a jiné
např.	například
atd.	a tak dále
tzv.	tak zvaně

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: *Jazykový strom – přirovnání rozvoje dětské řeči ke stromu (Bytešníková, 2012)*

Obrázek č. 2: *Model funkční gramotnosti (Janík, 2007)*

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: *Do jaké věkové kategorie patřííte?*

Graf č. 2: *Kolik máte dětí?*

Graf č. 3: *Čtete doma dětem z knihy?*

Graf č. 4: *Jak často během týdne čtete dětem?*

Graf č. 5: *Kupujete pravidelně knihy pro děti?*

Graf č. 6: *Navštěvujete s dětmi pravidelně knihovnu?*

Graf č. 7: *Je podle Vás důležité, aby se dítě předškolního věku setkávalo s knihou?*

Graf č. 8: *Poklesl podle Vás zájem o knihy kvůli moderním technologiím?*

Graf č. 9: *Využíváte s dětmi doma některé moderní technologie?*

Graf č. 10: *Které moderní technologie doma s dětmi využíváte?*

Graf č. 11: *Co doma častěji využíváte?*

Graf č. 12: *Čemu podle Vás dávají přednost vaše děti?*

Graf č. 13: *Do jaké věkové kategorie patřííte?*

Graf č. 14: *Kolik let pracujete jako učitelka v MŠ?*

Graf č. 15: *Kolik máte dětí ve třídě?*

Graf č. 16: *Jak často při své práci s dětmi využíváte knihy během týdne?*

Graf č. 17: *Navštěvujete s dětmi knihovnu?*

Graf č. 18: *Máte ve třídě k dispozici knihovnu pro děti?*

Graf č. 19: *Doplňujete pravidelně knihovnu v MŠ?*

Graf č. 20: *Poklesl podle Vás zájem o knihy u dětí kvůli moderním technologiím?*

Graf č. 21: *Využíváte v MŠ při poskytování vzdělávání některé moderní technologie?*

Graf č. 22: *Pokud ano, které moderní technologie využíváte?*

Graf č. 23: *Co při poskytování vzdělávání více využíváte?*

Graf č. 24: *Čemu podle Vás dávají děti v MŠ přednost?*

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Dotazník k bakalářské práci – rodič

Dobrý den,

ráda bych Vás touto cestou požádala o vyplnění níže uvedeného dotazníku. Veškeré podklady získané tímto dotazníkem využiji pouze pro mou bakalářskou práci na téma "Četba dětem předškolního věku v mateřských školách a doma". Velmi děkuji za Vaši ochotu k vyplnění dotazníku (12ti otázek), jenž zabere jen pár minut.

1) Do jaké věkové kategorie patříte?

- 18-20 let
- 21-30 let
- 31-40 let
- 41 a více let

2) Kolik máte dětí?

- 1 dítě
- 2 děti
- 3 děti
- 4 a více dětí

3) Čtete doma dětem z knihy?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

4) Jak často během týdne čtete dětem?

- 1x – 2x
- 3x – 4x
- 5x – 6x
- 7x a více

5) Kupujete pravidelně knihy pro děti?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

6) Navštěvujete s dětmi pravidelně knihovnu?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

7) Je podle Vás důležité, aby se dítě předškolního věku setkávalo s knihou?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

8) Poklesl podle Vás zájem o knihy kvůli moderním technologiím?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

9) Využíváte s dětmi doma některé moderní technologie?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

10) Které moderní technologie doma s dětmi využíváte?

- televizor
- počítač
- tablet
- mobilní telefon
- CD přehrávač
- diktafon
- X-box
- jiné
- nevyužíváme

11) Co doma častěji využíváte?

- knihy
- moderní technologie
- snažím se o vyváženost

12) Čemu podle Vás dávají přednost vaše děti?

- knihám
- moderním technologiím
- je to vyvážené

Příloha č. 2

Dotazník k bakalářské práci – pedagog MŠ

Dobrý den,

ráda bych Vás touto cestou požádala o vyplnění níže uvedeného dotazníku. Veškeré podklady získané tímto dotazníkem využiji pouze pro mou bakalářskou práci na téma "Četba dětem předškolního věku v mateřských školách a doma". Velmi děkuji za ochotu k vyplnění dotazníku, který Vám zabere jen pár minut.

1) Do jaké věkové kategorie patříte?

- 18-20 let
- 21-30 let
- 31-40 let
- 41 a více let

2) Kolik let pracujete jako učitelka v MŠ?

- méně než 5 let
- 5 – 10 let
- 11 – 20 let
- 21 a více let

3) Kolik máte dětí ve třídě?

- méně než 20 dětí
- 20 – 24 dětí
- 25 – 28 dětí

4) Jak často při své práci s dětmi využíváte knihy během týdne?

- 0 – 1x
- 2 – 3x
- 4 – 5x
- 6x a více

5) Navštěvujete s dětmi knihovnu?

- ano
- ne

6) Máte ve třídě k dispozici knihovnu?

- ano
- ne

7) Doplnujete pravidelně knihovnu v MŠ?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

8) Poklesl podle Vás zájem o knihy kvůli moderním technologiím?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

9) Využíváte v MŠ při poskytování vzdělávání některé moderní technologie?

- ano
- ne

10) Pokud ano, které moderní technologie využíváte?

- televizor
- tablet
- počítač
- interaktivní tabule
- mobilní telefon
- dataprojektor
- jiné
- nevyužíváme

11) Co při poskytování vzdělávání více využíváte?

- knihy
- moderní technologie
- snažím se o vyváženost

12) Čemu podle Vás dávají děti v MŠ přednost?

- knize
- moderním technologiím
- je to vyvážené